

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK YAŞI VE EVLENME BİÇİMİNİN
EVLİLİK DOYUMU VE DEPRESYON DÜZEYİNE OLAN ETKİSİ

BÜŞRA KANBUROĞLU

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2019

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK YAŞI VE EVLENME BİÇİMİNİN
EVLİLİK DOYUMU VE DEPRESYON DÜZEYİNE OLAN ETKİSİ

BÜŞRA KANBUROĞLU

Işık Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 2017

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans

Programı, 2019

Bu Tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne
Yüksek Lisans (MA) derecesi ile sunulmuştur.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2019

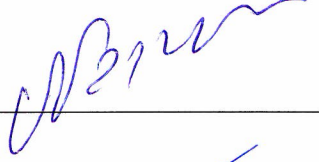
İŞIK UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK YAŞI VE EVLENME BİÇİMİNİN EVLİLİK DOYUMU
VE DEPRESYON DÜZEYİNE OLAN ETKİSİ

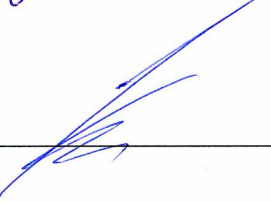
BÜŞRA KANBUROĞLU

ONAYLAYANLAR:

Doç.Dr. Nazlı Balkır Neftçi Işık Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Dr.Öğr.Üyesi Selin Karaköse Işık Üniversitesi
Çelik

Prof.Dr. Aytül Hariri Maltepe Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 21.05.2019

THE EFFECT OF MARRIAGE AGE AND MARRIAGE TYPE ON MARITAL SATISFACTION AND DEPRESSION LEVEL IN MARRIED WOMAN

Abstract

Objective: The aim of this study was to consider the relationship of marriage age and marriage type of married woman on depression and marital satisfaction, and the mediating role of depression on marital satisfaction.

Method: A survey was applied to 250 married women living in the province of İstanbul who were under the age of 18 or over the age of 18. Participants were selected by random sampling method. “Sociodemographic Information Form” was used to learn demographic information, “Marital Life Scale” was used to measure marital satisfaction levels, and “Beck Depression Inventory” was used to measure depression levels.

Results: According to the findings of this study, the level of marital satisfaction in married women is affected positively by the marriage age. There was no relationship between the marriage age and the depression level. The relationship between marriage type and marital satisfaction and depression level were found. A negative correlation was found between the level of marital satisfaction and the depression level.

Conclusion: It has been determined that the marriage age has an effect on the level of marriage satisfaction and that the level of marriage satisfaction increases as the marriage age increases. It was found that marriage was effective on both depression and marital satisfaction. A significant relationship was found between the level of marriage satisfaction and depression level. It was concluded that the level of marriage satisfaction decreases as the depression level increases. However, as a result of the analyzes, it was found that the depression did not have a mediating role between the marriage age and marriage type and marital satisfaction.

Keywords: Depression, Marriage Age, Marital Satisfaction, Love Marriage, Arranged Marriage

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK YAŞI VE EVLENME BİÇİMİNİN EVLİLİK DOYUMU VE DEPRESYON DÜZEYİNE OLAN ETKİSİ

Özet

Amaç: Bu çalışmada evli kadınların evlenme yaşı ve evlenme biçiminin depresyon ile evlilik doyumu üzerindeki ilişkisinin ve depresyonun evlilik doyumu üzerindeki aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: İstanbul ilinde yaşayan, evliliklerini 18 yaş altında ya da 18 yaş ve üzerinde yapmış olan 250 evli kadına anket uygulanmıştır. Katılımcılar, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcılara, demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla “Sosyodemografik Bilgi Formu”, evlilik doyumu düzeylerini ölçmek amacıyla “Evlilik Yaşam Ölçeği”, depresyon düzeylerini ölçmek amacıyla ise “Beck Depresyon Envanteri” uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre evli kadınlarda evlilik doyumu düzeyi evlenme yaşından pozitif yönde etkilenmektedir. Evlenme yaşı ile depresyon düzeyi arasında ilişkiye rastlanmamıştır. Evlenme biçimi ile evlilik doyumu ve depresyon düzeyi arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Evlilik doyumu düzeyi ve depresyon düzeyi arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Evlenme yaşının evlilik doyumu düzeyi üzerinde etkili olduğu, evlenme yaşı arttıkça evlilik doyumu düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Evlenme biçiminin ise hem depresyon hem de evlilik doyumu düzeyi üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca evlilik doyumu düzeyi ve depresyon düzeyi arasında da anlamlı bir ilişki olduğu ve depresyon düzeyi arttıkça evlilik doyumu düzeyinin düştüğü sonucuna varılmıştır. Ancak yapılan analizler sonucunda, evlenme yaşı ve evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında depresyonun aracı rolü olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, Evlilik Yaşı, Evlilik Doyumu, Görücü Usulü Evlenme, Anlaşarak Evlenme

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana yardımcı olan ve desteklerini eksik etmeyen, bilgi ve deneyimleriyle yol gösteren saygı değer hocam Doç. Dr. Nazlı Balkır Neftçi'ye teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitim süresince süpervizörüm olan Dr. Öğr. Üyesi Vicdan Yücel ve Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Hayran'a alanda uzmanlaşmama destek oldukları ve yol gösterici oldukları için teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca yanımda olan ve tez sürecimde bana destek olan, benden hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen, her kararında yanımda ve destek olan, kararlarımın saygı duyan ailem, annem Fatma Gülsoy'a, babam Hasan Gülsoy'a, abim Adem Gülsoy ve sevgili eşi Esra Gülsoy'a, yine abim Yusuf Gülsoy ve sevgili eşi Gülizar Gülsoy'a şükranım sonsuz.

Eğitim hayatımın başlarında hayatıma giren her daim yanımda olan en büyük destekçim, canım arkadaşım Büşra İleri'ye, lisans yıllarımda hayatıma girerek çok kıymetli ve güzel zamanlar geçirmeme vesile olan, hiçbir koşulda motivasyonumu kaybetmemem için ellerinden geleni yapan sevgili meslektaşlarım Hülya İzgiş, Esmâ Ülker ve Ayşe Nur Alkan'a, yüksek lisans sürecimde tanışarak akademik hayatın el ele üstesinden geldiğimiz sevgili meslektaşlarım Nesibe Baylan, Nalan Özgür ve Revan Kafkaslı'ya teşekkür ederim.

Tanıdığım günden beri hayatımı güzelleştiren, her durumda elimden tutan, asla pes etmeme müsaade etmeyen, en büyük destekçim, yol arkadaşım, sevgili eşim Ali Buğra Kanburoğlu'na sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

Abstract	i
Özet	ii
TEŞEKKÜR	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
BÖLÜM 1.....	1
1. Giriş.....	1
1.1. Problem	4
1.2. Araştırmanın Önemi.....	5
1.3. Araştırmanın Amacı	6
1.4. Hipotezler	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7
BÖLÜM 2.....	9
2. Evlilik Doyumu	9
2.1. Evlilik Doyumu ve Evlenme Yaşı.....	11
2.2. Evlilik Doyumu ve Evlenme Biçimi	12
2.3. Depresyon	14
2.4. Evlilik Doyumu ve Depresyon.....	15
2.5. Evlilik Yaşı ve Depresyon	17
2.6. Evlilik Biçimi ve Depresyon.....	18
BÖLÜM 3.....	20
3. Yöntem.....	20
3.1. Örneklem.....	20
3.2. Veri Toplama Araçları	20
3.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	20
3.2.2. Evlilik Yaşam Ölçeği (EYÖ)	21

3.2.3. Beck Depresyon Envanteri (BDE).....	21
3.3. Araştırmanın Deseni ve Veri Analizi.....	22
3.3.1. İşlem.....	22
BÖLÜM 4.....	24
4. Bulgular.....	24
4.1. Katılımcıların Genel Yapısına İlişkin Frekans Dağılımı	24
4.2. Evlenme Biçiminin; Evlilik Yaşı, Evlilik Doyumu ve Depresyon İle Olan İlişkisinin İncelenmesi	25
4.3. Katılımcıların Evlenme Yaşı, Depresyon ve Evlilik Doyumu Düzeylerinin Birbirleri ile Olan İlişkisinin İncelenmesi.....	26
4.4. Mediasyon Analizi	27
4.4.1. Evlenme yaşı, Evlenme Biçimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki .	28
4.4.2. Evlenme Yaşı ve Evlenme Biçimi ile Depresyon Arasındaki İlişki	28
BÖLÜM 5.....	31
5. Tartışma.....	31
SONUÇ VE ÖNERİLER	37
KAYNAKLAR	
EKLER	
EK A. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	
EK B. SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	
EK C. EVLİLİK YAŞAM ÖLÇEĞİ	
EK D. BECK DEPRESYON ENVANTERİ	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri (n=250).....	24
Tablo 4.2. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ile Evlilik Doyum Düzeyleri ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi	25
Tablo 4.3. Anlaşarak ve Görücü Usulü Evlenen Kadınların Evlilik Yaşlarına, Evlilik Doyum Düzeyine ve Depresyon Düzeyine Göre Karşılaştırılması.....	26
Tablo 4.4. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Korelasyon Analizi	27
Tablo 4.5. Depresyonun, Evlilik Biçimi ve Evlilik Doyumu Arasında Aracı Rolü...	29

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Öngörülen aracı modeldeki ilişkiler.....	7
Şekil 4.1. Aracı modeldeki ilişkiler.....	30

KISALTMALAR LİSTESİ

EYÖ: Evlilik Yaşam Ölçeği

BDE: Beck Depresyon Envanteri

N: Kişi Sayısı

ORT: Ortalama

SS: Standart Sapma

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi

BÖLÜM 1

1. Giriş

Yaşam boyunca insanoğlu birtakım ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına karşı cinsten biri ile hayatını birleştirme gereksinimi duymuştur. Bu birlikteliğe “evlilik” adı verilmiştir (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017). Başka bir deyişle evlilik iki bireyin yasal bir biçimde bir araya gelmesidir (Panganiban, 2007). Özetle evlilik kadın ve erkeğin bir araya gelerek birlikte yaşamaya başlamalarıdır (Villa ve Del Prette, 2013). Evlilik kurumu çiftlerin kişiliğinin gelişmesinde ve mutluluk düzeylerinin artmasında etkilidir (Glenn, 1991).

Evlilik, insan hayatının en önemli yaşantılarından biridir ve birbirlerinden farklı ilgi, arzu ve ihtiyaçları olan çiftlerin yaşantılarını paylaşmak, ihtiyaçlarını karşılamak adına bir araya gelerek kurdukları bir kurumdur. Özgüven (2000)'e göre evliliğin oluşmasında üç ana neden vardır. Bunlar; cinsel ihtiyaçlar, sosyal kabul görme ve psikolojik sebepler. Çünkü evliliğin temelinde cinsel doyum vardır ve toplumun kabul ettiği normlar doğrultusunda cinsel tatmin ve doyum normal karşılanmaktadır. İkinci sebep, sosyal kabul görme, insanlar geçmişten günümüze güven ve korunma ihtiyacı duymaktadır. Bu doğrultuda evlilik, bireylerin yalnızlık hissinden kurtulmasına ve evlilik ile beraber bir destek alarak hayatlarına devam etmelerini sağlamaktadır. Psikolojik sebeplerde ise birinin desteği ve varlığı ile kişi “iyi günde, kötü günde” yanında birinin varlığını hissetmektedir.

Ancak evlilik, iki insanın bir araya gelerek oluşturduğu bir kurum olmasına rağmen toplumdan ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir ve onlardan ayrı olarak düşünülemez.

Yıllardır yapılan çalışmalar ile evliliğin depresyon düzeyi ile ilişkisi araştırılmıştır (Belanger, Di Schiavi, Sabourin, Dugal, El Baalbaki ve Lussier, 2014). Evlilik, bireylerin sağlıkları üzerinde etkili bir kurumdur ve bireylerin hayatlarında daha yüksek tatmin olmalarını sağlayan bir birlikteliktir (Zhang ve Hayward, 2006). Ancak, evlenmek bireyler için mutluluğu ifade etse de bireyler arasında kurulan evliliğin kalitesini ve bireyler arasındaki uyum ve anlaşma mutlu olma halini etkilemektedir (Seligman, 2007). İlişki içerisinde bireylerin birbirlerine karşı beklentileri vardır. Mutlu bir evlilikte çiftler birbirlerine karşı, fiziksel, cinsel, sosyal ve duygusal olarak yakınlık sağlarlar. Evli çiftler arasında sağlanan bu yakınlık kişilerin kendilerini değerli hissetmelerinde etkilidir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Bu yakınlığın sağlanamadığı evliliklerde bireylerin mutsuz olma ihtimalleri daha yüksektir, özellikle eş desteğinin hissedilmediği evliliklerde, evlilikte tükenmişlik durumu olabilmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Evlilikte çiftlerin birbirleri ile olan ilişkisindeki olumsuzluklar ve bireyler arasındaki anlaşmazlıklar bireylerin mutsuz olmasına neden olabilmektedir. Bu sebeple evlilikte doyumunu belirlemede evlilik ilişkisinin önemli rolü vardır (Yıldız ve Baytemir, 2016).

Ancak eşlerin birbirlerinden beklentilerinin karşılandığı ilişkilerde evlilikler daha uzun devam etmektedir, başka bir deyişle böyle çiftlerin evlilik doyumları daha yüksektir (Güven ve Aydemir-Sevim, 2007). Evliliklerin uzun sürmesinde ve bireylerin mutluluk hali üzerinde evlilik doyumunun etkisinin olması, araştırmacıların evlilik doyumunu üzerine çalışma yapmalarını sağlamıştır (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017). Evlilik doyumunu, eşlerin birbirlerine sevgilerini gösterme şekillerinden, iletişim şekillerinden, cinsel yaşantılarından, karar verme süreçlerinde eşitlikçi oluşlarından, stresle baş etme ve problem çözme becerilerinde birlikte hareket etmeleri gibi durumlardan aldıkları doyumdur.

Evlilik ile ilgili yapılan çalışmalarda; evlilik kalitesi, evlilik mutluluğu, evlilik uyumu, evlilik doyumunu gibi farklı kavramlar birbirlerine alternatif olarak kullanılmaktadır (Fincham ve Bradbury, 1987; Spanier ve Lewis, 1980).

Bireylerin evlilik doyumlarını etkileyen faktörler incelendiğinde, evlenme yaşı (Kamo, 1993), evlenme biçimi (Çimen, 2007), eğitim düzeyi (Özyurt ve Deveci, 2010)

gibi faktörlerin evlilik doyumu ve evli bireylerin depresyon düzeyleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Evlenme yaşı birçok araştırmaya konu olmuştur. Ancak, evlenme yaşının evlilik doyumu üzerindeki etkisi konusunda net bir fikir birliği yoktur. Uşaklı'nın 2010 yılında yaptığı çalışma sonucunda, yaş ilerledikçe evlilik uyumunun azaldığı bulunmuştur. Yine yapılan başka bir çalışmada, evlenme yaşı 20 yaş ve altında olan kadınların evlilik uyumu, evlenme yaşı 20 yaş üstünde olan kadınların evlilik uyumundan daha düşük olarak saptanmıştır (Eroğlu, 2017).

Evlilik yaşı gibi evlenme biçimi ile ilgili olarak, anlaşarak ya da görücü usulü ile evlenme üzerine yapılmış çalışmalar da literatürde karşımıza çıkmaktadır. Literatürde, aile kavramı tanımlanırken tek bir tanımdan söz edilemez. Birçok tanımlama vardır ve bu tanımlamalardan biri; aile kavramının nasıl oluştuğu ve nasıl olması gerektiği kültürlerarası farklılık göstermektedir, şeklindedir (Gladding, 2011). Bowen'ın aile kuramına göre ise aile, duygusal olarak birbirine bağlı bir yapı sonucu oluşmaktadır (Kesici ve ark., 2015). Bu tanımlamalardan da görüldüğü üzere aile kavramı içsel ve dışsal faktörlerden etkilenmektedir ve aile kavramında kültürün etkisi vardır. Bu nedenle bireylerin evlenme şeklinin evlilik doyumu üzerindeki etkisi merak konusu olmuştur.

Evlenme biçimlerine bakıldığında, evlenme biçimlerinden biri olan anlaşarak evlenmenin temelindeki romantik aşk üzerine kurulmuş evlilik kavramı Türkiye'de ilk olarak 19. yy'ın sonlarına doğru Türk kültürüne girmiştir (Duben ve Behar, 1991; Hortaçsu, Basbug ve Muhammedberdiyev, 1996).

Görücü usulü ve anlaşarak evlenmiş çiftler ile yapılan bir çalışmanın sonucunda evlilik biçimi etkisinin anlamlı olduğu ve görücü usulü ile evlenen bireylerin ilişki doyumunun, anlaşarak evlenen bireylerin ilişki doyumundan daha düşük olduğu görülmüştür (Çimen, 2007). Okul yöneticileri ile yapılan başka bir çalışma sonucunda, görücü usulü ile evlenenlerin evlilik doyumu diğer şekilde evlenenlerin evlilik doyumundan düşük olarak bulunmuştur (Koçak, 2008). Ancak bu konuda da fikir birliği yoktur. Bu konu üzerine çalışma yapan Çelik (2006) ise evlilik biçiminin, evlilik doyumu üzerinde etkili olmadığı sonucuna varmıştır.

Bunların yanı sıra yapılan çalışmalar göstermektedir ki, kişinin uyumunu bozacak faktörler de evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilemektedir (Hünler, Gençöz, 2003). Bunlardan biri de depresyondur. Depresyon ve evlilik içerisinde yaşanan problemler birbirleri ile bağlantılıdır (Gordon ve ark., 2005) ve bu durum yapılan çalışmalarla desteklenmiştir (Dessaulles, Johnson ve Denton, 2003).

Yapılan çalışmaların sonucu, evlilik yaşantısındaki sorunların, uyumsuzluğun depresyon üzerinde etkili olduğu doğrultusundadır (Düzgün, 2009). Kastro (1998) terapi gören çiftler ile evlilik doyumu ve depresyon düzeyi arasındaki ilişki üzerine yapmış olduğu çalışma sonucunda evlilik doyumu ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan başka bir çalışma sonucunda ise yine evlilikteki çatışmaların depresyon ile doğrudan anlamlı ve ilişkili olduğu görülmüştür (Sandberg ve Harper, 2000).

1.1. Problem

Evlilik, toplumun yapı taşlarından biridir. İçinde bulunduğu toplumdan bağımsız olarak düşünülemez. Evliliğin bireylerin mutluluğu, iyi oluşu üzerinde de etkisi vardır. Bu sebeple evlilik üzerine birçok araştırma ve çalışma yapılmıştır.

Şimdiye kadar yapılan çalışma bulgularında evlenme yaşının ve evlenme biçiminin evlilik doyumu, depresyon düzeyine etkisi konusunda net bir fikir birliği olmadığı görülmektedir. Evlenen bireylerin evlenme yaşı üzerine çalışmalar yapılmıştır ancak evlenme yaşının evli bireylerin evlilik yaşamında ya da bireylerin iyi oluşları üzerinde ne derece etkili olduğuna dair net bir fikir birliği yoktur. Aynı şekilde bireylerin evlenme biçimleri üzerinde de birçok araştırma yapılmıştır. Koçak (2008) tarafından okul yöneticileri ile yapılan bir çalışmada görücü usulü ile evlenen bireylerin evlilik doyumu diğer biçimlerde evlenen bireylere nazaran daha düşükken, yapılan başka bir çalışmada evlilik biçiminin evlilik doyumu üzerinde etkili olmadığı sonucuna varılmıştır (Çelik, 2006).

Bu sebeple araştırmanın problemi, geniş bir örneklemede bireylerin evlenme yaşı ve evlenme biçiminin bireylerin iyi oluşları üzerinde ne derece etkili olduğunun yeterince araştırılmış olmamasıdır. Ayrıca evli bireylerin evlenme yaşları ve evlenme

biçimlerinin evlilik doyumu üzerindeki etkisinde, depresyonun aracı rolünün olup olmamasına dair yeterince araştırma olmamasıdır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Evlilik, toplumun temel taşlarından biri olan ailenin oluşmasındaki ilk adımdır. Ancak evlilik iki kişi arasında yaşanan bir durum olsa da içerisinde bulunduğu kültürün izlerini taşımakta ve kültürden etkilenmektedir. Ulaşımın kolaylaşması ve göçlerin artmasıyla beraber farklı kültürlerin bir arada yaşadığı bir toplum oluşmuştur. Bu durum birçok şeyi etkilediği gibi evlilik üzerinde de etkili olmuştur.

Bunlardan biri bireylerin evlenme yaşıdır. Geçmişten günümüze kadınlara atfedilen roller ve yüklenen sorumluluklar şüphesiz ki evlilik öncesinde başlamakla beraber evlilik ile daha da arttırılmaktadır. Bunun beraberinde kadınlar erken yaşta ve kendi rıza ve arzuları ile değil de görücü usulü ile evlendirilmektedir. Evlilik kurumu bireylerin ruhsal durumları üzerinde de oldukça etkilidir. Bu sebeple evliliğin başlangıcı, kaç yaşında ve ne şekilde olduğu önem taşımaktadır.

Diğer önemli etken ise evlenme biçimidir. Eşlerin kimler tarafından seçildiği bu araştırmanın önemli sorularından biridir. Bu sorunun yanıtı araştırmada evli çiftlerin görücü usulü ile ya da anlaşarak evlilik yaptıklarını sınıflandırmamızda yardımcı olacaktır. Buradaki ayırım eşlerin başkalarının aracılığı ile tanışması ve tanışmanın başından itibaren evlilik amaçlı olmasıdır. Diğer evlenme biçimi olan anlaşarak evlenme ise bireylerin birbirlerini iş, okul, sosyal yaşam gibi alanlarda tanıyarak ve bazen ilk anda beğeniyle bazense arkadaşlık ile başlayan ilişkinin evlilik düşüncesine dönüşmesiyle oluşan bir fikirdir (Çimen, 2007).

Bu anlamda, evlilikte eşlerin kimler tarafından seçildiği ya da evlenme fikrinin ne şekilde geliştiği evlilik süreci ve sonrası için önem arz etmektedir. Çünkü bireylerin hayattan beklentilerinde, istek ve arzularında birbirleri ile olan uyumları ve birbirlerine olan samimiyetleri önemlidir. Bu sebeple bu araştırmanın temel sorularından biri de evlenme biçiminin nasıl olduğudur.

Geçmişten günümüze ruhsal bozuklukların tanı ve tedavisinde birçok çalışma yapılmıştır ve yapılan çalışmalar bireyin tanı ve tedavisi için yaşadığı sistem bütününde incelenmesini vurgulamaktadır (Kabakçı, Tuğrul ve Öztan, 1993).

Bireyin parçası olduğu en önemli bütünü başında aile ve evlilik gelmektedir. Evlilik, toplum tarafından, bireyin hayatını birçok alanda etkileyen ve ulaşılması hedeflenen bir amaçtır (Çağ, Yıldırım, 2013). Bu sebeple, evlilik ilişkisindeki uyum, evli bireylerdeki uyumu ve evli bireylerin hayat kalitelerini etkilemektedir. Çiftlerin uyum içerisinde oldukları beraberliklerinde memnuniyetleri ve evlilik hayatları evlilik doyumlarını göstermektedir (Erbek ve ark., 2005). Yapılan çalışmalar da göstermektedir ki evlenme biçimi (Çimen, 2007) ve evlenme yaşı (Kamo, 1993) evlilik doyumunu üzerinde etkilidir.

Bununla beraber, evlilik birçok insan için mutluluk anlamını taşıırken bazıları için ise olumsuzluk olarak değerlendirilmektedir. Günümüz şartları, eğitim durumu, evlenme şekilleri, kırsal-kentsel yaşamın kendine özgü zorlukları, eşlerin kişilik özellikleri ve fizyolojik durumları eşlerin birbirleri ile olan ilişkilerini etkileyebilmektedir. Olumsuz etkilerin bireylerde mutsuzluk, ilgisizlik, umutsuzluk gibi depresif belirtiler oluşturduğu görülmektedir. Bunun getirisi olarak boşanmalar artmaktadır. Boşanma oranlarının artması araştırmacıların evlilik üzerine çalışmalar yapmasını sağlamıştır (Gottman & Levenson, 1992).

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, evli kadınların evlenme yaşı ve evlenme biçimine göre evlilik doyumunun ve evlilik doyumunu üzerinde depresyonun aracı rolünün incelenmesidir. Ülkemizde çiftlerin anlaşarak ya da görücü usulü ile evlenme biçimi çok fazla olmasına rağmen buna dair yapılan çalışma sayısı oldukça azdır (Çimen, 2007). Bu sebeple yapılan bu çalışmada evlilik biçiminin evlilik doyumunu ve depresyon düzeyi ile olan ilişkisi üzerinde de durulacaktır. Yapılan bu çalışma sonucunda, evli kadınlarda evlilik doyumunu ve depresyon düzeyini etkileyen evlilik yaşı, evlilik biçimi gibi sosyodemografik özellikler belirlenecek, elde edilen sonuçlar daha önce yapılmış çalışmalar ile karşılaştırılarak ülkemizde evlilik kurumunun ne şekilde etkilendiği incelenecektir.

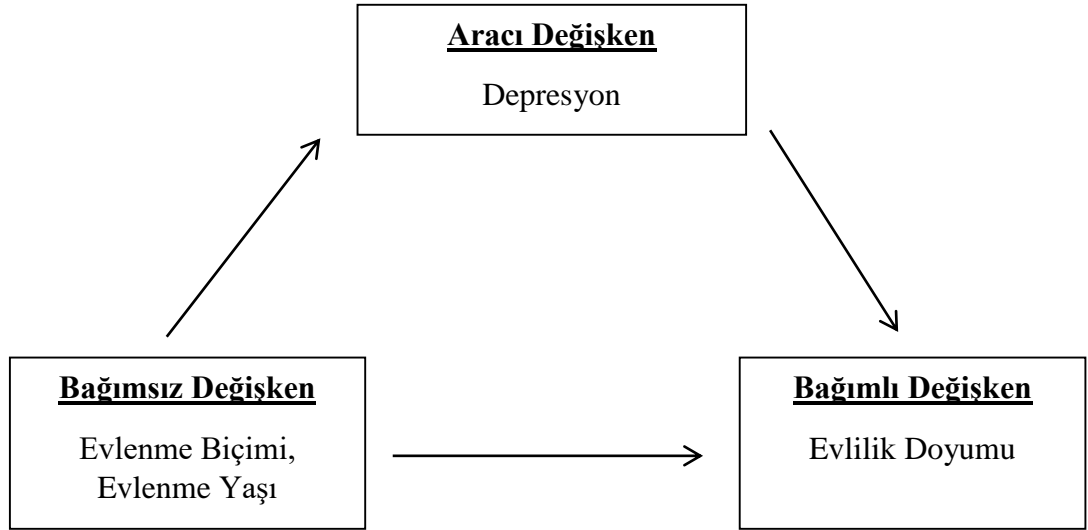
1.4. Hipotezler

H1: Evli kadınların erken evlenme yaşı, evlilik doyumunu pozitif yönde yordar.

H2: Evli kadınların evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Evli kadınların erken evlenme yaşı, depresyon düzeyini negatif yönde yordar.

H4: Evli kadınların evlenme biçimi ve evlenme yaşı kontrol edildiğinde depresyon, evlilik doyumunu negatif yönde yordar.

Şekil 1.1. Öngörülen aracı modeldeki ilişkiler

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, yalnızca İstanbul ilinde yaşayan kadınlar ile yapılmıştır. Ayrıca araştırma, 2018 yılının Ekim ayı ile 2019 yılının Mart ayında katılan evli kadınlar ile sınırlı olacaktır.

1.6. Tanımlar

Anlaşarak Evlenme: Bireylerin okul, iş, sosyal yaşam gibi alanlarda bulunurken bazen ilk görüşte beğeniyle bazen de arkadaşlık amaçlı başlayan ilişkinin zaman içerisinde evlilik fikrini ortaya çıkarmasıyla oluşan evlenme biçimidir (Çimen, 2007).

Depresyon: Kişinin, konuşma ve düşüncelerinde karamsarlık, isteksizlik, değersizlik ve daha önceden zevk alınan hobilere karşı başlayan ilgisizlikler ile birlikte davranışsal, duygusal ve belirli bilişsel çarpıtmalara, sorunlara neden olan bir duygu durum bozukluğudur (Morris, 2002).

Evlilik: Farklı toplumlarda ya da kültürlerde yetişmiş olan iki farklı cinsin birliktelik oluşturmak amacıyla bir sözleşme üzerine kurdukları beraberlik olarak tanımlanmaktadır (Ekşi ve Kahraman, 2012).

Evlilik Doymu: Bireylerin, evliliklerinde birbirlerine karşı olan iletişimlerinde, maddi ve manevi doyumda, cinsel doyumlarında, çevresel ve kişisel boyutlardan elde ettikleri tatmin ve doymu ifade etmektedir (Sokolski ve Hendrick, 1999).

Görücü Usulü Evlenme: Bireylerin aileler ve yakınları tarafından evlilik amacıyla tanıştırılması ile olan geçmişte ve kırsal kesimlerde daha sık rastlanan bir evlenme biçimidir. Görücü grubu olarak nitelendirilen erkek tarafı, kızları bulunan ailelerin evlerine ziyarete giderek ön bilgi edinir ve gelin adayı ya da adayları belirlenir. Bunun beraberinde görücü grubu oğullarına uygun bir eşi kendi kriterleri doğrusunda bulur ve erkek tarafının kız tarafını arayıp uygun bir zamanda ziyaret etme arzularını dile getirmelerinin ardından gençler birbirleri ile tanışır (Özgüven, 2001).

BÖLÜM 2

2. Evlilik Doyumu

Evlilik iki bireyin buldukları ortama, kültüre, sosyo-ekonomik koşullara bağlı olarak oluşturdukları bir kurumdur. Bu kurum insanoğlunun varoluşundan bu zamana bazı ihtiyaçlarını karşılamak adına başlamış ve günümüze kadar devam etmiştir. Özetle evlilik bir erkek ve bir kadının birlikte yaşamaya başlamasını (Villa ve DelPrette, 2013) ve cinsel, ekonomik anlamlarda birbirlerine destek olmasını barındıran bir bağlılıktır. (Levinger ve Huston, 1990). Başka bir deyişle evlilik kurumu iki bireyin yasal bir biçimde bir araya gelmesidir (Panganiban, 2007).

Evlilik bir araya gelmiş iki bireyin sağlığı, iyi oluşu üzerinde etkisi olan bir kurumdur (Yıldız ve Büyükşahin-Çevik, 2016) ve evliliğin bireylerin yaşam doyumlarını arttırmada etkisi olduğu söylenebilir. Çünkü evlilik, birbirlerine karşı sorumluluk bilinci taşıyan, isteyerek beraber zaman geçiren ve herhangi bir sorun ya da durumla karşılaşıldığında birbirine kenetlenen bireylerin oluşturmuş olduğu bir sistemdir (Cutlar ve Radford, 1999). Bir araya gelen bireylerin evlilik içerisinde birbirlerinden bir takım beklentileri vardır (Haylı, Durmuş ve Kış, 2017).

Sağlıklı bir evlilik içinde kişilerin fiziksel, cinsel, duygusal ve sosyal yakınlıkları ve uyumları vardır. Bu yakınlıklar, uyumlar bireylerin kendilerini değerli ve iyi hissetmeleri üzerinde etkilidir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Bu özellikleri barındırmayan evlilikteki bireyler mutlu olmakta zorlanmaktadırlar. Eşlerin birbirine olan güvensizliği ve birbirlerinden uzaklıkları kişiler için tükendirici etkidedir (Pamuk ve Durmuş, 2015). Ancak beklentilerin karşılandığı, eşlerin birbirleri ile uyum içerisinde oldukları evliliklerde evlilik doyumu olumlu yönde etkilenmektedir (Güven ve Aydemir-Sevim, 2007).

Çalışmalarda evlilik doyumu yerine evlilik uyumu, evliliğin niteliği, evlilik başarısı, evlilik mutluluğu gibi terimlerde kullanılmaktadır (Fincham ve Bradbury, 1987). Evlilik uyumu ile evlilik doyumu arasında yüksek korelasyon olması da iki kavramın eş anlamlı olarak kullanılmasına neden olmaktadır (Erbil ve Hazer, 2018).

Evlilik doyumu ile evliliğin sağlıklı oluşu arasında bağlantı olması evlilik doyumu üzerine çalışmalar yapma ihtiyacı oluşturmuştur. Özetle evlilik doyumu, evlilik içinde bireylerin beklentileri ile evlilik yaşantısının birbirine uyması ve eşdeğer olmasıdır (Cox, 2006).

Sokolski ve Hendrick (1999)'e göre eşlerin birbirlerine karşı tutumları, sevgi biçimi, konuşma biçimi, cinsel doyumları bunlarla beraber çevresel olarak yine eşlerin bir karar alırken bu kararı ortak almaları, eşitlikçi olmaları, problemleri konuşma becerileri gibi durumların etkili olduğu doyum evlilik doyumudur. Heymen ve arkadaşlarına (1994) göre ise evlilik doyumu eşler arasında olan ilişkinin uyumu ve bu ilişkiden eşlerin almış oldukları mutluluktur.

Evlilik doyumu ile ilgili bir çok araştırma yapılmış evlilik doyumunu hangi faktörlerin olumlu etkilediği hangi faktörlerin ise olumsuz etkilediği öğrenilmeye çalışılmıştır. Böylelikle daha sağlıklı evliliklerin oluşması ve devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır (Tümöz, 2018).

Evli ve evli olmayan bireyler ile yapılan bir çalışma sonucunda evli bireylerin yaşam doyumunun ve mutluluk düzeyinin evli olmayan bireylerin yaşam doyumuna ve mutluluk düzeyinden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Onur, 2011).

Evli bireylerin ortak boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ve bu boş zamanların ne kadarını birlikte geçirdikleri ile nasıl birlikte geçirdikleri evlilik doyumunda bireylerin birbirleri ile ne kadar arkadaşlık ilişkisi içerisinde olduklarını göstermekte etkili olabilmektedir. Eşlerin bu yönde ki eksiklikleri ve ortak ilgilerinin olmaması ise evlilik doyumunu üzerinde olumsuz etkiye neden olabilmektedir.

Bu bilgiler doğrultusunda evlilik doyumunu etkileyen ve bu araştırma da evlilik doyumunu üzerinde etkisi olduğu düşünülen değişkenler ele alınacaktır.

2.1. Evlilik Doyumu ve Evlenme Yaşı

Evlilik doyumu üzerinde etkili olabileceği düşünülen konulardan biri bireylerin evlenme yaşıdır. Bireylerin evlenme yaşı, eğitim düzeyi gibi sosyodemografik özelliklerin evlilik mutluluğu üzerinde etkisi olduğu belirtilmektedir (Hicks, Platt, 1970). Evlenecek ya da evli olan bireylerin gelir düzeyi, iş durumu, eğitim seviyesi, evlenme yaşı, birbirlerine duydukları saygı gibi değişkenler evlilikte mutluluk için önemli değişkenlerdir (Tuncay-Senlet, 2012). Karney ve Bradbury (1995) yaptığı çalışmada evlilik yaşının büyük olmasının evlilik doyumunu arttırdığını saptamıştır. Yapılan çalışmalarla da evlilik yaşının evlilik doyumu üzerinde etkili olduğu vurgulanmaktadır (Yizengew, Kibret, Gebiresilus ve Sewasew, 2014)

Shaud ve Asad, 2018 yılında 100 evli kadın ile yaptıkları çalışmada kadınların evlilik yaşının evlilik uyumu ve yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olduğunu, yetişkin yaşta evlenen kadınların evlilik uyumunun erken yaşta evlenen kadınların evlilik uyumundan daha yüksek olduğunu saptamıştır.

1977 yılında Lee tarafından yapılan çalışmanın örneklemini Minnesota’da yaşayan 35 yaşın altında olan 394 çift (kadın, erkek) oluşturmuştur. Lee, yaptığı çalışmada evlilik yaşı, medeni rol ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada 5 çiftin verilerinin geçersiz sayılması nedeniyle 389 çiftin verileri analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, erken yaşta evlenen kadınların evlilik doyumunun daha düşük olduğu saptanmıştır.

Örneklemini 18-59 yaş aralığında bulunan evli çiftlerin oluşturduğu başka bir çalışmada sosyodemografik özelliklerin evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır (Glenn ve Weaver, 1978). Veriler “National Opinion Research Center” tarafından General Social Surveys’den (3 adet US ulusal anketlerinden) 1973, 1974 ve 1975 yılları için alınmıştır. Glenn ve Weaver ise çalışma sonucunda evlenme yaşı ve evlilik doyumu arasında ilişki olmadığını saptamıştır.

Erbil ve Hazer (2018)’in çalışan bireylerin sosyodemografik özelliklere göre evlilik uyumunu incelemeyi amaçladığı çalışmasında, örneklemini 206 erkek, 194 kadın olmak üzere 400 birey oluşturmuştur. Araştırma bulgularında, evlilik uyumu ile yaş, eğitim,

evlilik süresi, çalışma süresi, evlenme yaşı, evlenme biçimi değişkenleri arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yaş ve evlilik uyumunun incelendiği 118 evli kadının örneklemini oluşturduğu başka bir çalışma da ise 41 yaş ve üzerinde olan kadınların evlilik uyumu, 21-30 yaş arasında olan kadınların evlilik uyumundan daha yüksek olarak bulunmuştur (Yalçın, 2014).

Eroğlu, 2017 yılında örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 200 evli kadının oluşturduğu çalışmasında, evlenme yaşı 20 yaşın altında ve 20 yaşın üstünde olan kadınların yaşam doyumu ve evlilik doyumu ile cinsel doyumları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. Eroğlu tarafından yapılan çalışma sonucunda, evlenme yaşı 20 yaş ve altında olan kadınların ve 20 yaş üzerinde olan kadınların evlilik doyum düzeyi arttıkça yaşam doyum düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Ancak evlilik yaşı 20 yaş üzerinde olan kadınların yaşam doyum düzeyinin evlenme yaşı 20 yaş ve altında olan kadınların yaşam doyum düzeyinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

2.2. Evlilik Doyumu ve Evlenme Biçimi

Evlilik doyumu üzerinde etkili olduğu düşünülen diğer bir konu ise evlenme biçimidir. Eşlerin başkaları tarafından en başından itibaren evlenme niyetiyle tanıştırılması (Çimen, 2007), bunun ardından görücü grubu olarak nitelendirilen erkek tarafının kızları bulunan aileye haber vererek kızın ailesinin evine ziyarete gitmesi ve ailelerin isteği ve onayı doğrultusunda oluşturulan evlilikler görücü usulü ile oluşturulmuş evliliklerdir (Özgüven, 2001). Bu evlilikler, bireylerin kendi istekleri doğrultusunda değil ilk olarak ailelerin eşleri tanınması doğrultusunda oluşmaktadır. Ancak bunun aksine romantik bir aşk ilişkisi ile gönüllü olarak başlayarak oluşan evlilikler ise anlaşarak oluşturulmuş evliliklerdir (Çimen, 2007).

Aşk evliliği yapmış çiftlerin birbirleri ile olan iletişim seviyelerinin daha yüksek olduğu ve bunun doğrultusunda eşlerin birbirlerine karşı daha duyarlı ve sevecen oldukları görülmektedir (Rosen-Grandon, 1999).

Bireyin iyi oluşu, mutluluğu kendi hayatından aldığı doyum ve bunun beraberinde evlilik yaşamında aldığı doyum evlilik doyumudur. Eşlerin evlilik yaşamlarında ortak

zevkleri, hobileri olması ve boş vakitlerini birlikte eğlenerek geçirebilmeleri psikolojik iyi oluşlarını etkileyebilmektedir. Bu nedenle eşlerin ortak hobilerinin olması, birlikte karar verebilmeleri, iletişim kurabilmeleri için birbirlerini tanımaya gereksinimleri vardır. Bu tanımın kişilerin kendi istekleri ve arzuları doğrultusunda gerçekleşmesi ve kendilerince tanıdıklarından emin olmalarının ardından evlenmiş olmaları sonucunda daha mutlu bir evlilik yaşantısı olabileceği düşünülmektedir.

Evli bireylerin aralarındaki romantiklik ve bu romantikliğin kalitesi bireylerin evlilik doyumu üzerinde etkiye sahiptir (Feeney, 2002). Bu nedenle eşlerin birbirlerini kendi istekleri doğrultusunda ya da başkaları aracılığıyla seçmiş olmaları önem arz etmektedir. Eşlerin evlenmeden önceki birbirlerini tanıma süresinin uzunluğu ile evlilik doyumu arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır (Demir, Fıfıloğlu, 1999). Görücü usulü olan evliliklerde evlenecek olan bireylerin aileler aracılığı ile tanıştırılıp kısa bir süre içerisinde evlendirilmeleri nedeniyle birbirlerini yeterince tanıyamamalarının evlilik uyumu üzerinde olumsuz etkiye neden olabileceğini düşündürmektedir.

Bireylerin anlaşarak, görücü usulü ya da diğer şekillerde (beşik kertmesi, berder, kaçarak) evlenmiş olmalarının evlilik doyumu üzerine etkisi araştırmacılar tarafından da merak konusu olmuştur. Ancak, literatürde evlilik doyumu ve evlenme biçimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, evlilik doyumunun evlenme biçimine göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına ilişkin sonuçlar değişiklik göstermektedir.

Arif ve Fatima (2015) Pakistan'da yaş aralığı 21-40 olan 75 evli çift ile yaptığı çalışmada bireylerin evlenme biçimlerinin evlilik doyumuna etkisini araştırmayı amaçlamıştır. 75 evli çiftten toplanan veriler görücü usulü, aile rızası ve aile rızası olmadan şeklinde 3 kategoriye ayrılmıştır. Her bir kategori için 25 çiftten veri alınmıştır. Araştırma sonucunda kişisel seçimleri ile evlilik yapmış çiftlerin evlilik doyumları görücü usulü ve ailelerin istekleri ile evlilik yapmış çiftlerin evlilik doyumlarından daha düşük olarak saptanmıştır.

Güngör Houser (2009), 921 evli birey ile (482 kadın, 439 erkek) yapmış olduğu çalışmada, görücü usulü ile evlenen kadınların evlilik doyumunun, severek evlenen kadınların evlilik doyumundan daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Zeytinoğlu, 2013 yılında 200 evli birey (111 kadın, 89 erkek) ile yaptığı araştırmada evlilik doyumunu ve evlilik biçiminin birbirleri ile ilişkili olup olmadığını araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, evlilik doyumunu ile evlilik biçimi arasında bir ilişki olmadığını saptamıştır ve bu sonucu evlenme biçimi ne olursa olsun bireylerin evlilik doyumunu etkileyen faktör evlilikte bireylerin birbirlerine olan beklentileridir şeklinde yorumlamıştır.

Tümöz (2018)'ün kadınların evlilik doyumunu üzerinde yalnızlık algıları, kişilik özellikleri ve eş değerlendirmeleri bağlamında farklılık olup olmadığını araştırmak amacıyla yapmış olduğu çalışmasında araştırma grubunu 2013-2015 yılları arasında Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan 413 evli kadın oluşturmuştur. Yaptığı araştırma sonucunda Tümöz, evlilik doyumunda aşk yaşarak evlenen kadınlar ile aileler tarafından evlendirilmek amaçlı tanışıp evlenen kadınlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını sonucuna ulaşmıştır.

Gündoğdu (2007) İstanbul, Ankara, Mersin, Denizli ve Ordu illerinde yaşayan en az 1 yıllık evli olan 292 evli çift ile evlenme biçimi ve evlilik doyumunu üzerine çalışma yapmıştır. Gündoğdu çalışması sonucunda evlilik biçiminin evlilik doyumunu üzerinde etkisinin olmadığını sonucunu saptamıştır.

Berk (2009), evlenme biçimi ile evlenme doyumunu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmanın bulgularında evlenme biçimi ile evlilik doyumunu arasında farklılık saptamamıştır. Yine yapılan bir çalışmada evlilik biçimi ve evlilik doyumunu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (Kubat, 2012).

2.3. Depresyon

Depresyon, kavramı ilk olarak 19. yy'da ruhsal hastalığı tanımlamak amaçlı kullanılmıştır. Günümüzde ise depresyon keder duygusunun çok daha yoğun ve uzun süreli olma hali olarak tanımlanır. Depresyonun; kişinin daha önceden ilgi duyduğu aktivitelere karşı ilgisinin azalması, kişiler arası ilişkilerde bozulmalar, umutsuzluk duygusu, uyku durumunda bozulmalar, suçluluk hissi, iştahta değişiklikler, bedensel şikayetler ve ağrılar gibi etkileri vardır.

Depresyon genellikle 25-44 yaş arasında görülmektedir ve bu yaş grubu aralığının %50'sinde ilk olarak 40 yaşından önce görülmektedir (Irmak, 2017). Depresyonun başlangıç yaşı olarak genellikle 20'li yaşlar olduğu söylene de, depresyon hemen her yaşta görülebilir. Depresyon semptomları olarak nitelendirilen belirtiler günler, haftalar içinde ortaya çıkar. Bazen şiddetli stresör ile aniden başladığı da olabilir.

Depresyon kavramının günümüzde en sık kullanıldığı üç anlam şunlardır:

1. Normal bir duygulanım olarak depresyon: Genel olarak insanlarda rastlanabilecek bir duygu halidir. Kişinin kendisi için değerli ve önemli olan bir şeyini kaybettiği zaman hüznün duyması halidir.
2. Ruhsal bir belirti olarak depresyon: Bu anlamda depresyon bir belirtidir ve bir çok rahatsızlığa eşlik edebilir. Buradaki şikayetler tam olarak depresyonu karşılamamakla beraber başka bir rahatsızlığa eşlik ediyor olabilir. Depresif belirtiler psikiyatrik, nörolojik ya da medikal bir hastalığa eşlik ediyor olabilir.
3. Psikiyatrik bir hastalık olarak depresyon: Belli kalıplar ile seyreden ve döngüsel nitelik gösteren ruhsal bir sıkıntıdır.

Depresyonun nedenlerine bakıldığında, depresyon için tek bir nedenin varlığından söz edilemez. Kişinin yatkınlığı ve kişilik yapısının etkisi olabilir. Ayrıca yaşam olayları içinde ev değişikliği, iş kaybı, önemli olan bir ilişkinin bitmesi ya da önemli olan kişi ya da kişiler ile olan çatışmalar, sevilen birinin kaybı, yalnızlık, çocuk doğumu, çocukların evden ayrılması gibi faktörler tetikleyici olabilir (Türkçapar, 2018)

Depresyon sık olarak rastlanan hastalıklardan biridir ve ortalama toplumun %5'inde majör depresyon vardır. Ayrıca ön görülen bilgiye göre depresyon 2020 yılına gelindiğinde en önemli sağlık sorunları arasında olacaktır (Koroğlu, 2006).

2.4. Evlilik Doyumu ve Depresyon

Koroğlu'nun 2006 yılındaki çalışmasının sonucuna göre ortalama kadınlarda %6.4, erkeklerde %3,2 oranında majör depresyon olduğu ve kadınların %20'sinin yaşamında bir kere klinik depresyon geçirdiği hesaplanmıştır.

Kadınlarda depresyon düzeyinin daha yüksek oluşu ve depresyonun etkileri olan; ilgisizlik, umutsuzluk, kolay yorulma gibi semptomların kişinin evliliğini de olumsuz yönde etkilediğini düşündürmektedir.

Evlilik ister bireylerin kendi tanışmaları doğrultusunda ister ailelerin tanıştırmaları doğrultusunda olsun bireylerin sağlığı ve iyi oluşu üzerinde etkisi olan bir kurumdur (Yıldız ve Büyükşahin-Çevik, 2016). Ayrıca bireylerin yaşam döngüsü içerisinde ki değişiklikler; ev değişikliği yapmış olması, değer verdiği kişi ya da kişileri kaybetmesi ya da değer verdiği kişi ya da kişiler ile çatışmaları depresif duygular üzerinde etkilidir (Türkçapar, 2018). Bu nedenle araştırmalarda evlilik üzerine çalışmalar yapılırken depresyon düzeyinin de etkili olup olmadığı incelenmiştir.

Evlilikte yaşanan sıkıntılar ile evli bireylerin depresyona girme riski birbiri ile bağlantılıdır. Bu durum yapılan çalışmalar ile de kanıtlanmıştır (Ozan, 2017).

Literatür incelendiğinde evlilik içindeki memnuniyetsizliğin depresif belirtiler ile ilişkili olduğu ve depresif belirtilerin kadınlarda erkeklere nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür (Whisman, 2001). Erdoğan (2007) araştırmasında, evliliğinde sorun olan kadınların %48'inin depresif olduğunu gözlemlemiştir.

Evlilik uyumu, psikolojik belirtiler, stresle başa çıkma ile ilgili yapılan bir çalışma bulgularında evlilik uyumu ile psikolojik semptomlar arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır (Yüksel, 2013). Ayrıca evlilik uyumları düşük olan bireylerin daha çok olumsuz duygusal tepki gösterdikleri ve daha depresif oldukları görülmektedir (Tutarel-Kışlak, Göztepe, 2017).

Bu bulgular neticesinde evlilik içinde bireylerin birbirlerine olan tutumunun, eşlerin birbirleri ile olan iletişiminin evlilik uyumunda ve depresyon düzeyleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Karney ve Bradbury, 2000 yılında evlilik üzerine yapmış oldukları çalışmada eşlerin evlilik doyumlarının yüksek olmasında eşler arasındaki olumsuz yüklemelerde azalma olmasının etkili olduğunu saptamışlardır.

Sosyodemografik özelliklere göre evlilik uyumunun incelendiği bir çalışma sonucunda kadınların evlilik doyumu düzeyi erkeklerin evlilik doyumu düzeyinden daha düşük olarak hesaplanmıştır (Terzioğlu, 2008). Ayrıca istatistiklerde kadınların depresyon oranı erkeklerin depresyon oranından daha yüksektir (Eroğlu, 2006).

2.5. Evlilik Yaşı ve Depresyon

Genç kızların daha on sekiz yaşına girmeden evlenmiş olmaları onları psikolojik, cinsel, fiziksel şiddetlere karşı savunmasız bırakmaktadır (Belhorma, 2016). Cinsel, fiziksel ya da ekonomik şiddet de olsa şiddetin herhangi birine dahi maruz kalmak kadınların çeşitli psikolojik sorunlar yaşamasında etkili olmaktadır (Aslan, 2018). Kız çocuklarının erken yaşta evlenmeleri, maddi olarak zorluk yaşamalarının yanı sıra ev işleri ve çocuk bakımı gibi sorumluluklar edinmeleri nedeniyle eğitimden de mahrum kalmalarına neden olmaktadır (Vang ve Bogenschutz, 2013; UNICEF, 2001).

Maddi sıkıntılarının yanı sıra erken yaşta evlenen kız çocukları cinsel şiddete de maruz kalmaktadırlar. Yapılan çalışmalarda göstermektedir ki, erken yaşta yapılan evlilikler eşler arasındaki yaş farkıyla beraber evli kadınların tecavüz ve cinsel tacize uğramasında etkili olan cinsiyet eşitsizliğine neden olmaktadır (Belhorma, 2016). Ayrıca kız çocuklarının erken yaşta ve tanımadıkları kişiler ile evlendirilmeleri neticesinde hiç tanımadıkları kişi ile evliliğinin ilk gününde cinsel ilişkiye girmek zorunda bırakılması da cinsel şiddettir (Aslan, 2018). Örneklemini Türkiye’de yaşayan evli kadınların oluşturduğu bir çalışmada, küçük yaşta evlilik yapan kadınların kontrol grubuna göre evliliklerinin ilk zamanlarında cinsel ilişkide üç kat daha fazla zorlandıkları belirtilmiştir (Güneş ve ark., 2016).

Nour (2009), küçük yaşta evlendirilen kız çocuklarının akranlarından koparılması beraberinde eğitimden mahrum bırakılmaları nedeniyle ruhsal sorunlar yaşayabileceklerini belirtmektedir. Ayrıca kız çocuklarında erken yaşta evlenme ile ergenliğin kaybı, kişisel gelişimin göz ardı edilmesi, cinselliğe zorlanma gibi etkenler beraberinde psikolojik sorunlara neden olmaktadır (Mikhail, 2002). Henüz hazır olmadan 10-18 yaş aralığında evlenen kız çocukları için bu durum travmatik bir etkiye neden olabilmektedir (Warner, 2004). Yapılan çalışmalar da göstermektedir ki evlilik yaşı kişilerin depresyon düzeyine etki edebilmektedir.

Henüz çocuk sayılabilecek yaşlarda evlenen kız çocukları için evlilik içinde ki sorumluluğu ve olabilecek çocukların bakımını üstlenmek ve bunları nasıl yapabileceğini bilememek benlik saygısını olumsuz etkilemekle beraber kız çocuklarında psikolojik bir baskı oluşturması nedeniyle depresyona neden olabilmektedir (Bhutto, Shariff ve Zakaria, 2013; Kopelman, 2016; UNICEF, 2001; Warner, 2004).

Deveci ve Özyurt 2010 yılında yaptıkları çalışmasında 15-49 yaş arasındaki evli kadınların depresif duygu durumu ile aile içi şiddet ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini Manisa’da yaşayan ve 15-49 yaş arasında olan evli kadınlar oluşturmuştur. Deveci ve Özyurt çalışmanın sonucunda eğitim düzeyi düşük olan ve 18 yaşın altında evlenen kadınların depresyona daha yatkın olduklarını saptamışlardır.

Soylu ve Ayaz (2013) erken yaşta evlenen kız çocukları ile yapmış olduğu çalışmasının sonucunda erken evlenen kız çocuklarının %46’sının ruhsal bir bozukluk tanısı olduğunu ve bu tanılar arasında en sık rastlananın majör depresif bozukluk ve uyum bozukluğu olduğunu saptamıştır. Ayrıca çalışma sonucunda kız çocuklarının %29’unun intihar düşüncesinin olduğu, %21’inin ise intihar girişiminin olduğu belirtilmiştir.

Çocuk yaşta evlenmiş ya da evlendirilmiş olmanın pek çok psikolojik soruna neden olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu çocuklarda en sık görülen psikolojik rahatsızlık majör depresif bozukluk, nikotin bağımlılığı, distimi ve özgül fobi olarak belirtilmiştir (Le Strat, Dubertret ve Le Foll, 2011).

Evlilik içerisinde kadının evlenme yaşı ve kadının eşi ile arasındaki yaş farkı, eşi ile arasında olan ilişki üzerinde etkilidir (Aslan, 2018).

2.6. Evlilik Biçimi ve Depresyon

Türkiye’de literatür incelendiğinde anlaşarak yapılmış evlilik ya da düzenleme ile yapılmış evlilikler ile ilgili az sayıda çalışma yapıldığı (Hortaçsu ve Oral, 1994; Hortaçsu, 2007) görülmüştür.

Yapılan alışmalar da göstermektedir ki görücü usulü ile yapılmış evliliklerde evlilik atışması daha yüksektir. Görücü usulü ile yapılmış evliliklerin evlilik çatışma puanları, akraba evliliği ve anlaşarak yapılmış evliliklerin evlilik çatışma puanlarından daha yüksek olarak saptanmıştır (şendil ve Kızıldağ, 2003). Evlilik içinde olan evlilik çatışma puanlarının yüksek oluşu bireyleri olumsuz etkileyebilmektedir ve çalışmalarda, aileler aracılığı ile tanıştırılıp oluşturulan evliliklerde evlilik içindeki çatışma düzeyinin daha yüksek olarak hesaplanması aileler aracılığı ile oluşturulan evliliklerde bireylerin psikolojik problemleri yaşama ihtimalinin daha yüksek olacağını düşündürmektedir.

Yapılan bir çalışmada, aileler aracılığı ile tanıştırılıp evlendirilen ve çalışan kadınlar ile aşk evliliği yapmış kadınlar arasında psikolojik semptomlar arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Analizler sonucunda, aileler aracılığı ile tanıştırılıp evlenen kadınlar ve çalışan kadınlar ile aşk evliliği yapmış kadınlar arasında ilişki saptanmazken, evlenme biçimleri arasında ilişkiye rastlanmıştır. Aileler aracılığı ile tanışıp evlenen kadınların somatizasyon ve anksiyete düzeyleri, aşk evliliği yapmış kadınların somatizasyon ve anksiyete düzeylerinden daha yüksek olarak tespit edilmiştir (illi, Kaya, Bodur, zkan ve Kucur, 2004).

BÖLÜM 3

3. Yöntem

Bu bölümde örneklem, veri toplama araçları, araştırma deseni ve işlem hakkında açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Örneklem

Bu çalışmada, seçkisiz olmayan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini için İstanbul'da yaşayan 18 yaş altında, 18 yaş ve üzerinde evlenmiş olan gerek Avrupa yakasında gerek Anadolu yakasında ikamet eden 250 evli kadından veri toplanmıştır. Dışlama kriteri ise İstanbul dışında yaşamakta olan evli kadınların çalışmaya dahil edilmemesidir. Çünkü ölçekler katılımcılara elden uygulanmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Evli kadınların demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla “Sosyodemografik Bilgi Formu”, evlilik doyumlarını ölçmek amacıyla “Evlilik Yaşam Ölçeği” ve depresyon düzeylerini ölçmek amacıyla “Beck-Depresyon Envanteri” uygulanmıştır.

3.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Sosyodemografik Bilgi formu aracılığıyla, katılımcıların yaşı, evlenme yaşı, evlenme şekli ve eğitim düzeyi bilgilerinin alınması amaçlanmıştır. Sosyodemografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.2.2. Evlilik Yaşam Ölçeği (EYÖ)

Bu ölçek Tezer tarafından 1986 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, evli bireylerin evlilik ilişkisinde sağladıkları genel doyumunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 10 sorudan oluşmaktadır ve likert tipi 5’li bir ölçektir.

Ölçek evli ve boşanmış bireylere uygulanarak geçerliliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır ve uygulama sonucunda aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($t=6.23$, $p<0.01$). Ayrıca farklı analizler ile ölçeğin test-tekrar test yöntemi kullanılarak belirlenen güvenilirlik kat sayısı 0.85, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı erkek grubunda 0.88, kadın grubunda ise 0.91 olarak belirlenmiştir.

Ölçekteki maddeler, 1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Ölçek puanları 10 ile 50 arasındadır. Ölçekten elde edilen yüksek puan evlilik doyum düzeyinin yüksek, ölçekten elde edilen düşük puan ise evlilik doyum düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde ise evlilik doyumunu ölçmek amacıyla birçok araştırmada EYÖ’nün kullanıldığı görülmüştür (Sığırcı, A., 2010).

3.2.3. Beck Depresyon Envanteri (BDE)

Beck Depresyon Envanteri (Cronbach alfa değeri = 0.90), Beck tarafından 1961 yılında geliştirilmiştir. Envanterin, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Hisli tarafından 1989 yılında yapılmıştır. Ölçeğin 1961 ve 1978 tarihlerine ait iki versiyonu vardır. İki versiyonunda Türkçe’ye çevirisi yapılmış ve güvenilirlik, geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmada kullanılacak olan BDÖ 1978 tarihindeki formudur.

Beck ve arkadaşlarının 1978 yılında geliştirmiş olduğu Beck Depresyon Envanteri, kişilerin depresyon sırasında görülen bilişsel, duygusal ve vejetatif belirtilerini ölçer. Envanterin amacı depresyon tanısı koymak değildir. Yalnızca depresyon belirtilerinin seviyesini niceliksel olarak belirtir.

Bu belirtiler iştahta azalma, kilo kaybı, uykusuzluk, cinsel istekte azalma, günlük aktivitelerde isteksizlik, yetersizlik, sinirlilik, başarsızlık duygusu ve depresif duygu durumudur.

BDE'nin güvenilirlik çalışma sonuçlarında iç tutarlılık katsayısı 0.80, iki yarı güvenilirliği ise 0.74, test tekrar test güvenirliği sırasıyla .73 ve .65 olarak bulunmuştur.

Ölçek, toplam 21 sorudan oluşmaktadır. Her bir madde 0-3 arasında puanların toplanması ile değerlendirilmiştir. Ölçülen depresyon belirtisinin yokluğu 0 puan, belirtinin şiddetinin en fazla olduğu seviye ise 3 puandır. Toplam puan aralığı 0-63 arasında değişmektedir. Ölçekten 17 ve üzerinde alınan puanlar depresyon varlığını belirtmektedir (Hisli, 1988; 1989).

3.3. Araştırmanın Deseni ve Veri Analizi

Bu araştırma, evli kadınların evlenme yaşı, evlenme biçimi ile evlilik doyumunu arasındaki ilişkide depresyonun aracı rolünü ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın deseni kesitsel ve ilişkisel tarama modeli şeklinde dir.

3.3.1. İşlem

Evli kadınların evlenme yaşının ve evlenme biçiminin depresyon ile evlilik doyumunu üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlayan bu araştırma da katılımcılara Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu, Evlilik Yaşam leği (EY) ve Beck Depresyon Envanteri (BDE) sırasıyla uygulanmıştır.

Katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katılımlarını göstermek amacıyla ‘‘Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu’’, evlenme yaşı, evlenme biçimi gibi sosyodemografik bilgileri alabilmek amacıyla ‘‘Sosyodemografik Bilgi Formu’’, evlilik doyumlarını ölçmek amacıyla ‘‘Evlilik Yaşam leği’’ ve katılımcıların depresyon düzeyini ölçmek amacıyla da ‘‘Beck Depresyon Envanteri’’ uygulanmıştır.

Katılımcılara araştırmaya başlamadan önce araştırmanın adı ve amacı, bilgilerinin gizli tutulacağı, kimlik bilgilerinin alınmayacağı ve ölçekleri doldurma sürelerinin

yaklaşık 10-15 dakika süreceği bildirilmiştir. Ayrıca ölçekleri ne şekilde dolduracakları, katılımın gönüllülük esasına dayandığı gibi araştırmadan istedikleri zaman ayrılacakları bilgisi de verilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce katılımcılardan ıslak imzalı onayları alınmıştır. Ölçekler katılımcılara doğrudan araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Ayrıca katılımcılardan ölçekleri eksiksiz ve samimi bir şekilde yanıtlamaları istenmiştir.

BÖLÜM 4

4. Bulgular

Bulgular bölümünde, araştırmanın modeli, verilerin analizi ve örneklem konularının açıklamaları yer almaktadır. Analizler için SPSS 23.0 versiyonu kullanılmıştır. Veriler normal dağılım göstermektedir; bu nedenle regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulguların istatistik değerlendirmeleri $p < .05$ anlamlılık düzeyine göre yorumlanmıştır.

4.1. Katılımcıların Genel Yapısına İlişkin Frekans Dağılımı

Katılımcıların, evlenme biçimi, eğitim süresi, psikiyatrik tedavi ve ilaç kullanım oranları ile yüzdeleri Tablo 4.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri (n=250)

Değişkenler	N	%	
Evlenme Biçimi	Anlaşarak	156	62.4
	Görücü Usülü	84	33.6
	Diğer	10	4
Eğitim Süresi	Okula Gitmemiş	1	4
	İlkokul	67	26.8
	Ortaokul	36	14.4
	Lise	66	26.4
	Üniversite ve Üstü	80	32.0
Psikiyatrik Tedavi	Evet Daha Önce Gördüm	44	17.6
	Hayır Hiç Görmedim	191	76.4
	Halen Tedavi Görmekteyim	15	6.0
İlaç Kullanımı	Evet	34	13.6
	Hayır	216	86.4

Araştırmaya katılan evli kadınların yaşlarının ve evlilik yaşlarının ortalama ve standart sapma değerleri ile katılımcıların, “Evlilik Yaşam Ölçeği” ve “Beck Depresyon Envanteri” sonuçları incelenmiştir. İncelenen ölçeklerin ve sosyodemografik özelliklerin toplam puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo 4.2. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ile Evlilik Doyum Düzeyleri ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi

Değişkenler	Ort	S.S
Yaş	37.80	9.51
Evlilik Yaşı	23.5	4.84
Evlilik Yaşam Ölçeği	32.10	5.33
Beck Depresyon Envanteri	10.96	9.07

4.2. Evlenme Biçiminin; Evlilik Yaşı, Evlilik Doyumu ve Depresyon İle Olan İlişkinin İncelenmesi

Katılımcıların evlenme biçimine göre evlilik yaşı, evlilik doyumu ve depresyon düzeylerini incelemek amacıyla bağımsız t-test uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3. Anlaşarak ve Görücü Usulü Evlenen Kadınların Evlilik Yaşlarına, Evlilik Doyum Düzeyine ve Depresyon Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Grup		N	Ort	SS	t	df	p
	Evlilik Yaşı	154	24	4.90	2.17	235	.031
Anlaşarak	Evlilik Doyumu	156	32.88	5.31	3.10	238	.002
	Depresyon	156	9.71	8.90	-2.86	238	.002
Görücü Usulü	Evlilik Yaşı	83	23	4.64			
	Evlilik Doyumu	84	30.65	5.24			
	Depresyon	84	13.14	8.72			

Tablo 4.3’de görüldüğü üzere, evlilik biçimi ile evlenme yaşı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Yine yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere evlenme biçimi ile evlilik doyumu ve evlenme biçimi ile depresyon düzeyi arasında da anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

4.3. Katılımcıların Evlenme Yaşı, Depresyon ve Evlilik Doyumu Düzeylerinin Birbirleri ile Olan İlişkinin İncelenmesi

Araştırmaya katılmış olan katılımcıların evlenme yaşı ve depresyon düzeyi arasındaki ilişki ile evlilik doyum düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon sonuçlarına ait analizler Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Korelasyon Analizi

Ölçekler	1.	2.	3.
1. Evlilik Yaşı	1	.197**	-.031
2. Evlilik Doyumu		1	-.246**
3. Depresyon			1

*p<.05

Sonuçlar incelendiğinde, evlilik yaşı ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ancak tabloda da görüldüğü üzere evlilik yaşı ile depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Analizler sonucunda, evlilik doyumu ve depresyon düzeyi arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

4.4. Mediasyon Analizi

Aracı değişkenlerin rolünün incelenmesi amacıyla, çalışmanın analizinde, Baron ve Kenny'nin (1986) aracı değişken için gerekli gördüğü adımlar incelenmiştir. Adımlar sırasıyla:

- Bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında anlamlı bir ilişki olmalıdır.
- Bağımsız değişken ile aracı değişken arasında anlamlı bir ilişki olmalıdır.
- Modele aracı değişken dahil edildiğinde, bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında anlamlı olmayan bir ilişki olursa tam aracılık; bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkide azalma meydana gelirse kısmi aracılık etkisinden söz edilebilir (Baron ve Kenny, 1986).

Yapılan analizde, Baron ve Kenny'nin (1986) aracı değişken için gerekli gördüğü adımlar sırasıyla incelenmiştir.

4.4.1. Evlenme Yaşı, Evlenme Biçimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki

Araştırmada evlenme yaşı ve evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasındaki regresyon analizinde; evlilik doyumu bağımlı değişken, evlenme yaşı ve evlenme biçimi bağımsız değişkendir. Depresyon ise aracı değişkendir.

Evlenme yaşı ve evlenme biçiminin evlilik doyumunu nasıl yordadığı değerlendirildiğinde; ilk olarak evlenme yaşının evlilik doyumunu yordayıp yordamadığı regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiş ve evlenme yaşının evlilik doyumunu yordadığı tespit edilmiştir ($R^2=.039$, $F(1,245)=9,84$, $\beta=.197$, $t(16.26)=3,14$, $p<.05$). Daha sonra evlenme biçiminin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığı analiz edilmiştir ve evlenme biçiminin de evlilik doyumunu yordadığı tespit edilmiştir ($R^2=.025$, $F(1,248)= 6,37$, $\beta=.158$, $t(38.15)= -2,52$, $p<.05$).

4.4.2. Evlenme Yaşı ve Evlenme Biçimi ile Depresyon Arasındaki İlişki

Evlenme yaşı ve evlenme biçiminin depresyonu nasıl yordadığı değerlendirildiğinde; ilk adım olarak evlenme yaşının depresyonu yordayıp yordamadığı regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiş ve evlenme yaşının depresyonu yordamadığı tespit edilmiştir.

Daha sonra ise evlenme biçiminin depresyonu yordayıp yordamadığı analiz edilerek, evlenme biçiminin depresyonu yordadığı tespit edilmiştir ($R^2=.026$, $F(1,248)= 6,75$, $\beta=.163$, $t(4.80)= 2,60$, $p<.05$).

4.4.3. Depresyonun, Evlilik Biçimi ve Evlilik Doyumu Arasında Aracı Rolü

Araştırmada evlenme biçimi ve evlilik doyumu arasındaki regresyon analizinde; evlenme biçimi bağımsız değişken, evlilik doyumu bağımlı değişken, depresyon ise aracı değişkendir.

Tablo 4.5. Depresyonun, Evlilik Biçimi ve Evlilik Doyumu Arasında Aracı Rolü

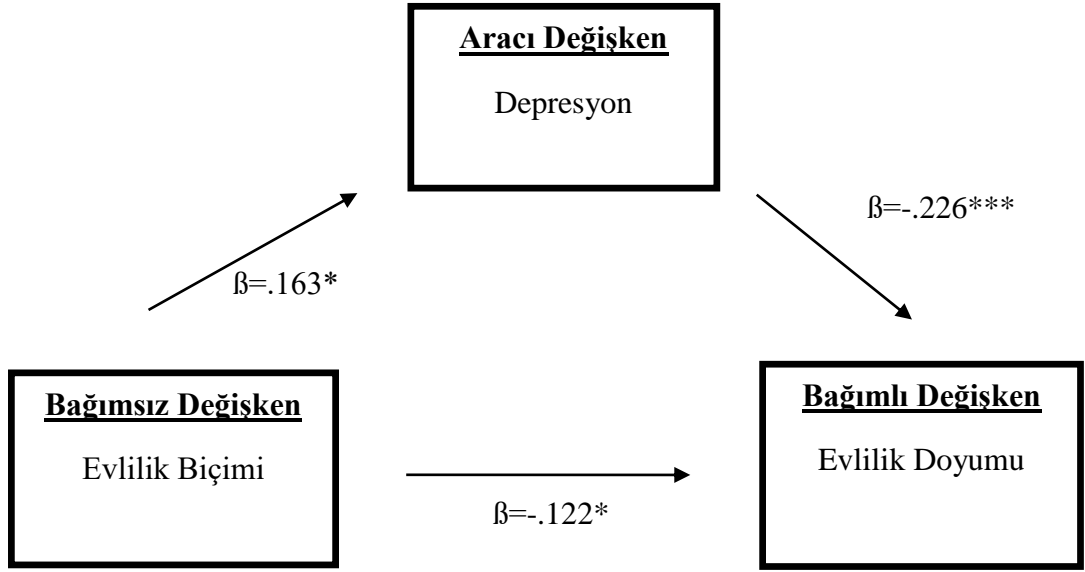
Yordayıcılar	Regresyon Katsayıları			Model İstatistikleri
	B	S.H	β	
B'sız= Evlilik Biçimi	-1.14	.581	-	R ² =.075 F(2.247) = 9.994 P<.05
B'lı= Evlilik Doyumu	.122*			
Mediatör= Depresyon	-.133	.036	-	
B'lı= Evlilik Doyumu	.226***			

*p<.05 Not: B'lı= Bağımlı Değişken; B'sız= Bağımsız Değişken; Aracı Değişken= Depresyon

Depresyonun, evlilik biçimi ile evlilik doyumu arasındaki rolünün incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizinde, evlenme biçiminin evlilik doyumunu yordadığı tespit edilmiştir.

Depresyondaki değişimin %2.5'i evlenme biçimi tarafından belirlenmiştir. Daha sonra ise depresyon modele dahil edildiğinde, model yine anlamlı olup depresyondaki değişimin %7.5'i evlenme biçimi tarafından belirlenmektedir. Aracı rol olan depresyon anlamlı olarak bulunmuştur.

Özet olarak; evlenme biçimi, depresyon ve evlilik doyumunu yordamaktadır. Bununla beraber evlenme biçimi kontrol edildiğinde, depresyon evlilik doyumunu yordamaktadır. Ancak aracı değişken olan depresyon modele dahil edildiğinde, bağımsız değişken olan evlenme biçiminin etki düzeyi değişse de tamamen yok olmadığı için depresyonun kısmi aracılık etkisi vardır.

Şekil 2.1. Aracı modeldeki ilişkiler

BÖLÜM 5

5. Tartışma

Bu bölümde, kadınların evlilik doyum düzeyi ile depresyon düzeyi arasındaki ilişkide evlilik yaşı ve evlenme biçiminin etkilerinden elde edilen bulgular bu alanda daha önce yapılmış çalışmalar ile birlikte değerlendirilmiştir.

Katılımcıların çoğunluğunun 18 yaş üzerinde olması nedeniyle katılımcıların evlenme yaş ortalaması 23,5 olarak hesaplanmıştır.

Yapılan çalışmada evli kadınların evlenme yaşı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, evlenme biçimleri ile evlilik doyumunun incelenmesi, evlenme biçimi ile depresyon düzeyinin ilişkisinin incelenmesi ve son olarak evlenme yaşı, evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında depresyonun aracı rolünün incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla İstanbul ilinde yaşayan 250 evli kadından veri toplanmıştır.

Baron ve Kenny (1986)'nin aracı değişken modeli temel alınarak yapılan analizler sonucunda; evlenme yaşı ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişkiye, evlenme biçimi ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişkiye, evlilik doyumu ve depresyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Ancak evlenme yaşı ve depresyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Sonuçlar doğrultusunda “Evli kadınların erken evlenme yaşı, evlilik doyumunu pozitif yönde yordar” hipotezimiz desteklenmiştir. Elde edilen sonuç, bireylerin evlilik yaşantısındaki mutluluklarında, eşlerin birbirlerine olan tutumlarında evlendikleri yaşın etkisi olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bireylerin evlenme yaşları arttıkça evlilikten aldıkları doyumun da yüksek olması yaş arttıkça bireylerin daha kararlı olmalarını ve isteklerinden emin olarak evlilik yapmalarını mümkün kılmaktadır.

Yapılan çalışmalarda da evlenme yaşının çift uyumu üzerinde önemli bir etkisi olduğu bulunmuştur (Özüğurlu, 2013). Bunu destekler nitelikte, literatürde evlenme yaşı ve evlilik doyumu arasında ilişkinin ortaya konduğu birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Aydın ve Tutarel-Kışlak'ın 2009 yılında evli bireyler ile yaptığı çalışmada geç yaşta evlenen kadınların erken yaşta evlenen kadınlara göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu saptanmıştır. Yine yapılan başka çalışmalarda evlilik yaşının evlilik doyumu ve evlilik uyumu üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Evlenme yaşı yükseldikçe evlilik uyumunun arttığı tespit edilmiştir (Yıldırım, 1992; Demiray, 2006). Evlilik yaşı düştükçe evlilik doyumunun da düştüğü çeşitli çalışmalarla da gösterilmiştir (Karney ve Bradbury, 1995; Lee, 1977; Shaud ve Asad, 2018; Şener, 2002; Yizengew ve ark., 2014). Aslan'ın 2018 yılında evli kadınlar ile yaptığı çalışmada 18 yaş altında evlenmiş bireylerin evlilik uyumlarının 18 yaşından sonra evlenmiş evli bireylerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Yalçın (2014) evli bireyler ile yapmış olduğu çalışmasında evlenme yaşları ile bireylerin orgazma ulaşmaları arasında yakın bir ilişki olduğunu ifade etmiş ve çalışmasında en az orgazm olanların 20 yaşından önce evlenenlerin olduğunu saptamıştır. Evlenme yaşı ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki olması beklenen bir durumdur. Çünkü küçük yaşta yapılan evliliklerde boşanma riskinin arttığı (Kaljmin, De Graaf ve Pooortman, 2004) bilinmektedir. Ayrıca evlenme yaşı düştükçe bireylerin eş tercihinde hata yapma olasılıklarının daha fazla olabileceği ve eşlerin evliliklerinde birbirlerine olumsuz tutumlarda olabilecekleri düşünüldüğünde, erken yaşta evliliğin evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilemesi (Gottman ve Silver, 1999) beklenen bir durumdur. Evlilikte eşlerin cinsel yaşantısı da evlilik uyumunu önemli ölçüde etkilemektedir (Huston ve ark, 1991). Dolayısıyla küçük yaşta yapılan evliliklerde cinsel yaşamın etkisiyle de evlilik doyum düzeyi düşük olabilir. Ancak literatürde evlilik yaşı ve evlilik doyumu arasındaki ilişki ile ilgili fikir birliği yoktur. Yapılan bazı çalışmalarda, evlenme yaşı ve evlilik doyumu arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır (Abalı, 2006; Erdoğan, 2007; Glenn ve Weaver, 1978). Farklı sonuçların çıkmasında çalışmaların hangi bölgelerde yapıldığı ve kaç örneklem ile yapıldığının etkisi olabilir. Bununla beraber bireylerin eğitim düzeyleri, yaşam koşulları da evlenme yaşını ve beraberinde evlilik doyumunu etkilemekte olabilir.

Araştırmamızda ki, “Evli kadınların evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır” hipotezi analizler sonucunda desteklenmiştir. Literatür

incelendiğinde, yapılan başka çalışmalarda da kendi seçimi ile evliliğini yapmış bireyler ile görücü usulü ile evliliğini yapmış olan evli bireylerin evlilik doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. (Arif ve Fatima, 2015; Houser, 2009).

Çimen'in 2007 yılında evli çiftlerin evlenme biçiminin çeşitli sosyal ve psikolojik faktörlere göre değerlendirilmesine yönelik yapmış olduğu çalışma sonucunda anlaşarak evlenenlerin ilişki doyumları görücü usulü ile evlenenlerin ilişki doyumundan daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Açık, 2008 yılında evli ve boşanmış bireyler ile yaptığı çalışmada bu araştırmaya paralel olarak, evli olan gruptakilerde anlaşarak evlenme oranı daha yüksek iken, boşanmış olan gruptaki kadınlarda görücü usulü ile evlenme oranını daha yüksek olarak saptamıştır. Şendil ve Korkut'un evli çiftler ile yapmış olduğu çalışma sonucunda anlaşarak evlenen çiftlerin evlilik uyumunun, görücü usulü ile evlenen çiftlerin evlilik uyumundan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan başka çalışma bulgularında ise yine anlaşarak evlenenlerin ilişki doyumları daha yüksek olarak bulunmuştur (Xiaohe ve Whyte, 1990; İmamoğlu, 1994). Shachar'ın 1991 yılında İsrail'de 206 çift ile yapmış olduğu çalışmasında görücü usulü ile evlenen ve anlaşarak evlenen çiftlerde evlenme biçimi ile ilişki doyumları arasında çok düşük bir ilişki olduğu saptanmıştır. Çelik (2006) tarafından okul yöneticileri ile evlenme şekli ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışma sonucunda da diğer şekillerde evlenen okul yöneticilerinin evlilik uyumları görücü usulü ile evlenen okul yöneticilerinden daha yüksek olarak hesaplanmıştır. Bu durumda anlaşarak evlenen bireylerin görücü usulü ile evlenen bireylere göre birbirlerini daha çok tanıma fırsatı bulması ile alakalıdır (Çimen, 2007). Ayrıca görücü usulü oluşturulan evliliklerde eşler evlenmeden önce yeterince birbirlerini tanıyamadıkları için ilişkiden beklentilerini ve birbirlerine dair beklentilerini bilememelerinden dolayı evlilikteki uyumun olumsuz etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle birbirlerini daha iyi tanıyan çiftlerin ilişki doyumlarının daha yüksek olması beklenen bir durumdur. Evlenme biçimi ile evlilik uyumu arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmalar göstermektedir ki, görücü usulü ile oluşturulmuş evliliklerde eşler arasındaki iletişimin, evlilik ilişkisinde eşlerin birbirlerine karşı mumnuniyet düzeyleri ve eşler arasında yaşanan çatışma düzeyinin, evlilik uyumunu olumsuz olarak etkilediği görülmektedir (Tutarel-Kışlak ve Çubukça, 2000). Ancak, literatürde evlilik doyumunun evlenme biçimine göre anlamlı bir fark

oluşturup oluşturmadığına ilişkin sonuçlar değişiklik göstermektedir; bu nedenle evlilik doyumunun evlenme biçimine göre farklılaşp farklılaşmadığına dair net bir sonuca varılamamaktadır. Zeytinoğlu (2013) tarafından 200 evli birey ile yapılan çalışmada evlenme biçimi ve evlilik doyumu arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır. 2007 yılında yapılan başka bir çalışmada yine evlenme biçimi ve evlilik doyumu arasında bir ilişki bulunmamıştır (Gündoğdu, 2007). Farklı yıllarda yapılan çalışmalarda evlilik biçimi ile evlilik doyumu arasında bir ilişki saptanmamıştır (Azizoğlu-Binici, 2000; Berk, 2009; Çelik, 2006; Kublay ve Oktan, 2015; Turan, 1997; Tümöz, 2018; Öztahtacı, 2017). Hintli ve Amerikalı çiftler ile yapılan başka bir çalışmada aşk evliliği ve mantık evliliği yapmış evli çiftlerin görücü usulü evlilik yapmış evli çiftlere göre ilişki doyumları daha düşük olarak hesaplanmıştır (Yelsma ve Athappily, 1988). Farklı sonuçların etkisinde araştırmaya katılan katılımcıların ve kültürel farklılıkların etkisi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca farklı sonuçların varlığı yapılan çalışmalarda örnekleme oluşturan kişilerin sosyodemografik özelliklerinin ve kişi sayısının da etkisinin olabileceğini düşündürmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere, literatürde konu ile ilgili tutarlı sonuçlar olmadığı için bu konuda daha geniş kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Çalışmada, “Evli kadınların evlenme yaşı depresyon düzeyini negatif yönde yordar” hipotezi analizler sonucu desteklenmemiştir. Literatür araştırmasında konu ile ilgili çalışmaların olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi düşük olan, 18 yaş altında evlenen bireyler ile yapılan bir çalışmada eğitim düzeyi ve evlenme yaşı düşük olan bireylerin depresyona daha yatkın oldukları bulunmuştur (Özyurt ve Deveci, 2010). Psikiyatri polikliniğine başvuran evli kadınların ortak özelliklerinin araştırıldığı bir çalışmada erken yaşta evlenen bireylerin, eğitim düzeyi düşük olan bireylerin örselenmeye karşı duyarlılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Sarımurat, 1993). Soylu ve Ayaz’ın 2013 yılında erken yaşta evlenen kız çocukları ile yaptığı çalışma sonucunda evlenme yaşı ile depresif bozukluklar arasında ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Küçük yaşta evlenme ile depresyon arasında ilişki olmasında kız çocuklarının akranlarından ve ailesinden uzaklaşması, eğitimden mahrum olmaları dolayısıyla ruhsal sıkıntılar yaşayabilecekleri belirtilmektedir (Nour, 2009). Bunun yanı sıra henüz ergenliğini tamamlamamışken evlenen ya da evlendirilen kız çocuklarının kişisel gelişimlerinin göz ardı edilmesi beraberinde psikolojik sorunları oluşturmaktadır (Mikhail, 2002). Ayrıca çocuk yaşta evlenen kız çocuklarının henüz

evlilik içindeki sorumlulukları nasıl yapabileceğini bilmemesi ve bu sebeple oluşan baskı çocuklarda depresyone neden olabilmektedir (Bhutto, Shariff ve Zakaria, 2013). Bu sonuçlar doğrultusunda, yapılan çalışmada evlenme yaşı ile depresyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamasında örneklem sayısının yetersiz olması ve örneklemini yalnızca İstanbul ilinde yaşamakta olan evli kadınların oluşturmasının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın son hipotezi “Evli kadınların evlenme biçimi ve evlenme yaşı kontrol edildiğinde, depresyon evlilik doyumunu negatif yönde yordar” yapılan analizler sonucunda desteklenmemiştir. Evlenme yaşı, evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında depresyonun aracı rolü ilişkisi sağlanamamıştır. Analizler sonucunda, evlenme yaşı ile depresyon düzeyi arasında ilişki olmadığı için son hipotez desteklenmemiştir. Ancak evlenme yaşı dahil edilmeyerek evlenme biçimi, depresyon ve evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde, depresyonun evlenme biçimi ve evlilik doyumu arasında kısmi aracılık etkisi olduğu saptanmıştır. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, tamamen aynı değişkenler ile depresyonun aracı rolünün incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Depresyonun ve evlilik doyumunun korelasyon ilişkisinde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Ancak regresyon analizi için Baron ve Kenny’nin (1986) gerekli gördüğü adımlardan ikinci adımda evlenme yaşı ile depresyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmaması, örneklemin yeterli olmamasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca evlenme yaşı ile depresyon arasındaki ilişki incelenirken eğitim seviyesi gibi değişkenlerin de dahil edilmesi anlamlılık açısından etkili olabileceğini düşündürmektedir. Bunun yanı sıra araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin öz değerlendirme yöntemi ile yapılmış olmasının da etkisi olabileceği düşünülmektedir. Öz değerlendirme yöntemi ile yapılan çalışmalarda bireylerin ölçekleri manipüle etme olasılıkları daha yüksektir.

“Sosyodemografik Bilgi Formu” incelendiğinde, psikiyatrik ilaç kullanımı olan katılımcılarda kullanılan ilaçların antidepresan oluşu ilaç kullanımının sonuçlar üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmalar incelendiğinde, evlilik doyumunu etkileyen faktörlerden birinin evlilik süresi olduğu görülmüştür (Yalçın, 2014). Ancak bu konu ile ilgili net bir sonuca varılamamıştır. Geçmiş yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde, evliliğin ilk

yıllarında evlilik uyumunun düşük, evliliğin süresi arttıkça evlilik uyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir (Anderson Russel ve Schumm, 1983). İlerleyen tarihlerdeki araştırmalar incelendiğinde, evlilik süresi ile evlilik doyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır (Fışıloğlu, 1992; Turan, 1997). Bu konuda da net bir fikir birliği olmaması nedeniyle bir sonraki çalışmalarda örneklem genişletilerek evlilik süresi de dahil edilerek çalışma yapılabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, araştırma analizlerinde evlenme biçimi ile depresyon düzeyi ve evlilik doyumu düzeyi arasında ilişkiye rastlanmıştır. Evlenme yaşı ve evlilik doyumu düzeyi arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Evlilik doyumu düzeyi ve depresyon düzeyi arasında da ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ancak evlilik yaşı ile depresyon düzeyi arasında ilişki saptanmamıştır.

Sonuçlar bize göstermektedir ki, bireylerin evlenme yaşları ve evlenme biçimleri evlilik doyumları üzerinde etkilidir. Bireylerin evlilik içindeki uyumları ve bu uyumlardan aldıkları memnuniyet, evlenme yaşı ve evlenme biçiminden etkilenmektedir. Bununla beraber bireylerin iyi oluşları ve depresif belirtileri üzerinde evlenme biçiminin etkisi vardır. Evlilik yaşantısında tatmin ve memnun olmayan bireylerde daha çok duygusal tepkilere ve depresif belirtilere rastlamak mümkündür. Evlilik içinde bireylerin birbirleri ile olan iletişimlerinin, birbirlerine olan tutumlarının da depresyon düzeyinde etkili olduğu ve evlilik doyumunun etkilendiği görülmektedir.

Araştırmanın genellenebilirliği adına örnekleme farklı şehirlerde yaşamakta olan evli kadınların da dahil edilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca örneklem sayısının artırılmasının anlamsız çıkan sonuçlar üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle örneklem sayısı daha geniş tutularak ve farklı şehirlerde yaşayan evli kadınlar ile çalışılarak araştırma genişletilebilir. Çalışma yalnızca evli kadınlar ile yapılmıştır. Cinsiyet farkı ve genellenebilirlik adına erkeklerin dahil edildiği geniş kapsamlı bir çalışma yapılabilir.

Araştırmaya, evli kadınların evlenme yaşı ve evlenme biçiminin yanı sıra eğitim seviyelerinin, ekonomik düzeylerinin, algılanan sosyal destek düzeylerinin, ebeveyn tutumlarının da dahil edilerek araştırmanın genişletilebileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak; çalışmanın bulguları ve literatür araştırmaları incelendiğinde evlenme yaşı, evlenme biçimi ve depresyonun evlilik doyumunu üzerine etkilerinin daha kapsamlı çalışmalar yapılarak incelenmesi, daha net sonuçlara ulaşmamızı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Abalı, S. (2006). Boşanmak için başvuran kadınların evlilikteki cinsel yaşamlarını boşanma nedeni olarak görme durumu. *Marmara Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.
- Açık, Ö. (2008). Evlilik Uyumu ve bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki. *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. İzmir, Türkiye.
- Anderson, S.A., Russel W.R., Schumm, J. (1983). Perceived marital quality and family life-cycle categories: a further analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 45(2):127-139.
- Arif, N., & Fatima, I. (2015). Marital Satisfaction in different types of Marriage. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 13(1), 36.
- Aslan, B. (2018). Erken Evlenen Kadınların Psikolojik Belirtileri ve Evlilik Uyumlarını Etkileyen Faktörler (Yayınlanmamış Doktora Tezi). *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Aydınlı, E. ve Tutarel-Kışlak, Ş. (2009). Evlilik uyumunun cinsiyet, evlenme yaşı, evlilik süresi, eğitim düzeyi, yerleşim yeri ve çocuk sayısı değişkenleri yönünden araştırılması. V. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi. İstanbul.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173.

Bélanger, C., Di Schiavi, M. F., Sabourin, S., Dugal, C., El Baalbaki, G., & Lussier, Y. (2014). Self-esteem, coping efforts and marital adjustment. *Europe's Journal of Psychology*, 10(4), 660-671.

Belhorma, S. (2016). 'Two months of marriage were sufficient to turn my life upside down': early marriage as a form of gender-based violence. *Gender & Development*, 24(2), 219-230.

Berk, M. (2009). Evli öğretmenlerin yüklenme tarzları ve evlilik doyumu algılarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*

Binici-Azizoğlu, S. (2000), "Psikolojik Yardım İçin Başvuruda Bulunan ve Bulunmayan Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerini Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması", *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

Bhutto, Z. H., Shariff, N. F., & Zakaria, A. (2013). Child Marriage as a Determinant of Depression in Women. *Journal of Behavioural Sciences*, 23(1).

Cox, F. D. (2006). Human intimacy: Marriage, the family, and its meaning. *Belmont CA: Thomson Learning, Inc.*

Cutler, H. A., & Radford, A. (1999). Adult children of alcoholics: Adjustment to a college environment. *The Family Journal*, 7(2), 148-153.

Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2016). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39).

Çelik, M. (2006). Evlilik doyumu ölçeği geliştirme çalışması. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*

Çilli, A. S., Kaya, N., Bodur, S., Özkan, İ., & Kucur, R. (2004). Ev kadınlarında ve çalışan evli kadınlarda psikolojik belirtilerin karşılaştırılması. *Genel Tıp Dergisi*, 14(1), 1-5.

Çimen, Ş. E. (2007). Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Demir, A., & Fişiloğlu, H. (1999). Loneliness and marital adjustment of Turkish couples. *The Journal of Psychology, 133(2)*, 230-240.

Demiray, Ö. (2006). Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.*

Dessalles, A., Johnson, S. M., & Denton, W. H. (2003). Emotion-focused therapy for couples in the treatment of depression: A pilot study. *The American Journal of Family Therapy, 31(5)*, 345-353.

Duben, A., & Behar, C. (2002). Istanbul Households: Marriage, family and fertility, 1880-1940 (Vol. 15). *Cambridge University Press.*

Düzgün, G. (2009). Evli kişilerde depresyon, ilişkiye ilişkin inanç, kendini ayarlama düzeyinin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.*

Ekşi, H. & Kahraman, Z. (2012). Bir Evlilik ve Aile Hayatı Eğitim Programının Evli Kadınlarda Evlilik Uyumuna ve Aile Sistemine Etkisi. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi *Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 36*, 129-145

Erdoğan, S. (2007). Evlilik Uyumu İle Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi. Ankara, Türkiye.*

Eroğlu, Ş. (2017). Evliliklerini 20 Yaş ve Altı Yapmış Kadınlar İle Evliliklerini 20 Yaş Üzerinde Yapmış Olan Kadınların Yaşam Doyumları, Evlilik Uyumları İle Cinsel Doyumları Açısından Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.

Erbil, D. D., & Hazer, O. (2018). Çalışan Bireylerin Evlilik Uyumlarının İncelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.

Erdoğan, S. (2007). Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi/Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara*.

Feeney, J. A. (2002). Attachment, marital interaction, and relationship satisfaction: A diary study. *Personal Relationships*, 9(1), 39-55.

Fışıloğlu, H. (1992). Lisansüstü öğrencilerin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7:16-23.

Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage and the Family*, 797-809.

Gladding, S. (2011). Aile Terapisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları*, Ankara.

Gordon, K. C., Friedman, M. A., Miller, I. W., & Gaertner, L. (2005). Marital attributions as moderators of the marital discord–depression link. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(6), 876-893.

Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (1992). Marital processes predictive of later dissolution: behavior, physiology, and health. *Journal of personality and social psychology*, 63(2), 221.

Gottman, J. & Silver, N. (1999). *The Seven Principles For Making Marriage Work*. New York: Three Rivers Press

Gündoğdu, A. (2007). Relationship between self-construals and marital quality. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara*.

Günes, M., Selcuk, H., Demir, S., Ibiloglu, A. O., Bulut, M., Kaya, M. C., ... & Sir, A. (2016). Marital harmony and childhood psychological trauma in child marriage. *Journal of Mood Disorders*, 6(2), 63.

Güven, N., & Sevim, S. A. (2007). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28).

Glenn, N. D., & Weaver, C. N. (1978). A multivariate, multisurvey study of marital happiness. *Journal of Marriage and the Family*, 269-282.

Glenn, N. D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and the Family*, 261-270.

Haylı, R. G., Durmuş, E., & Kış, A. (2017). Investigating the marital satisfaction in terms of gender: A meta-analysis study Evlilik doyumunun cinsiyet açısından incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3328-3342.

Heyman, R. E., Sayers, S. L., & Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432.

Hicks, M. W., & Platt, M. (1970). Marital happiness and stability: A review of the research in the sixties. *Journal of Marriage and the Family*, 553-574.

Hisli, N. (1988). Beck Depresyon Envanterinin gecerlilik uzerine bir calisma (A study on the validity of Beck Depression Inventory.). *Psikoloji Dergisi.*, 6, 118-122.

Hisli, N. (1989). Beck depresyon envanterinin universite ogrencileri icin gecerliliği, guvenilirliği.(A reliability and validity study of Beck Depression Inventory in a university student sample). *J. Psychol.*, 7, 3-13.

Hortaçsu, N., & Oral, A. (1994). Comparison of couple-and family-initiated marriages in Turkey. *The Journal of Social Psychology*, 134(2), 229-239.

Hortaçsu, N., Basbug, S.S., Muhammedberdiyev, O. (1996). Women in Marriage in Ashkabat, Baku and Ankara. Conference on Women's Identities and Roles in the Course of Change: *Central Asia, East and Central Europe and Turkey*, 23- 25 October 1996.

Hortaçsu, N. (2007). Family-versus couple-initiated marriages in Turkey: Similarities and differences over the family life cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10(2), 103-116.

Houser, A. G. (2009). Evli bireylerin sahip oldukları iletişim çatışması türü, romantik kıskançlık ve duygusal zekâ düzeylerinin evlilik doyumları üzerine etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

Huston, L., Vangelesti, A.L. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, s:721-733.

Hünler, O.S., Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 99-108.

Irmak, B. D. (2017). Yüksek kaygı ve depresyon düzeyinin evlilik yaşamı ile ilişkisinin değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*

İmamoglu, O. (1994). Değişim Sürecinde aile; evlilik ilişkileri, bireysel gelişim ve demokratik değerler. *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.*

Kabakçı, E., Tuğrul, C., & Öztan, N. (1993). Birtchnell eş değerlendirme ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(29), 31-37.

Kalmijin, M., De Graaf, P. & Poortman, A. (2004). Interactions Between Cultural and Economic Determinants of Divorce In The Netherlands. *Journal of Marriage and Family*, 75-89.

Kamo, Y. (1993). Determinants of marital satisfaction: A comparison of the United States and Japan. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(4), 551-568.

Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychological bulletin*, 118(1), 3.

Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2000). Attributions in marriage: State or trait? A growth curve analysis. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 295.

Kastro, R. M. (1998). Evlilik içi uyum ve depresyon: evlilik ilişkisinin niteliği ve eşlerde semptom oluşumu hakkında bir çalışma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Kesici, Ş., Mert, A., İlgün, E., & Büyükbayraktar, Ç. G. (2015). Aile terapisinde kullanılan teknikler. *Nobel Akademik Yayıncılık*.

Koçak, R. (2008). Okul Yöneticilerinin Evlilik Doyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 15*, 127-139

Kopelman, L. M. (2016). The forced marriage of minors: a neglected form of child abuse. *The Journal of Law, Medicine & Ethics*, 44(1), 173-181.

Köroğlu E. (2006). Depresyon Nedir Nasıl Baş Edilir, *Hekimler Yayın Birliği*, Ankara.

Kronmüller, K. T., Backenstrass, M., Victor, D., Postelnicu, I., Schenkenbach, C., Joest, K. & Mundt, C. (2011). Quality of marital relationship and depression: Results of a 10-year prospective follow-up study. *Journal of Affective Disorders*, 128(1), 64-71.

Kubat, D. E. (2012). Evli bireylerde aldatma eğilimi ve evlilik doyumu ilişkisinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Kublay, D. & Oktan, V. (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 25-35.

Le Strat, Y., Dubertret, C., & Le Foll, B. (2011). Child marriage in the United States and its association with mental health in women. *Pediatrics*, 128(3), 524-530.

Lee, G. R. (1977). Age at marriage and marital satisfaction: A multivariate analysis with implications for marital stability. *Journal of Marriage and the Family*, 493-504.

Levinger, G., & Huston, T. L. (1990). The social psychology of marriage. In F. D. Fincham & T. N. Bradbury (Eds.), *The psychology of marriage: Basic issues and applications* (pp. 19-58). New York, NY, US: Guilford Press.

Mikhail, S. L. B. (2002). Child marriage and child prostitution: Two forms of sexual exploitation. *Gender & Development*, 10(1), 43-49.

Morris, C. G., Ayvaşık, H. B., & Sayıl, M. (2002). Psikolojiyi anlamak. *Türk Psikologlar Derneği*.

Nour, N. M. (2009). Child marriage: a silent health and human rights issue. *Reviews in obstetrics and gynecology*, 2(1), 51.

Onur, B. (2011). Gelişim psikolojisi yetişkinlik-yaşlılık-ölüm (9.Baskı). *Ankara:İmge*

Ozan, A. G. (2017). Evli Çiftlerin Evlilik Uyumlarının ve Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Arel Üniversitesi, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.

Özgüven, İ. E. (2000). Evlilik ve aile terapisi. *PDREM Yayınları, Ankara*.

Özgüven, İ. E. (2001). Ailede iletişim ve yaşam. *PDREM Yayınları, Ankara*.

Öztahtacı, D. (2017). Evli Kadınlarda Evlilik Doyumu, Yetişkin Bağlanma Stilleri ve Depresyon Düzeyinin İlişkisinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Özüğurlu K. (2013). Evlilik Raporu. Evlilik ve Yaşam Birlikteliği. Genişletilmiş yeni baskı. 1. Basım İstanbul: Altın Kitaplar Bilimsel Sorunlar ve Başvuru Dizisi.

Özyurt, B. C., & Deveci, A. (2010). Manisa'da kırsal bir bölgedeki 15-49 yaş evli kadınlarda depresif belirti yaygınlığı ve aile içi şiddetle ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 1-7.

Pamuk, M., & Durmuş, E. (2015). Investigation Of Burnout İn Marriage. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 162-177.

Panganiban, A. V. (2007). The rings of a happy marriage, *Philippine Daily Inquirer*, p. A13, September.

Rosen-Grandon, J. (1999). Improving your marital satisfaction. *Retrieved March, 10*.

Sandberg, J. G., & Harper, J. M. (2000). In search of a marital distress model of depression in older marriages. *Aging & Mental Health*, 4(3), 210-222.

Sarımurat, N. (1993). Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Evli Kadınlar ve Ortak Özellikleri, *Nöro Psikiyatri Arşivi*, 30:302-308.

Sears, H. A. & Galambos, N. (1992). Women's work conditions and marital adjustment in two-earner couples: A structural model. *Journal of Marriage and the Family*, 54(4), 789-797.

Seligman, M. E., Akbaş, S. K., & Köroğlu, E. (2007). Gerçek mutluluk. *HYB Basım Yayın*.

Shaud, S., & Asad, S. (2018). Marital adjustment, convergent communication patterns, and psychological distress in women with early and late marriage. *Current Psychology*, 1-8.

Shachar, R. (1991). His and her marital satisfaction: The double standard. *Sex Roles*, 25(7-8), 451-467.

Sığırcı, A. (2010). Evli bireylerde bağlanma biçimleri ve evliliğe dair inançların evlilik doyumunu ile ilişkisinin incelenmesi (*Master's thesis, İnönü Üniversitesi*).

Sokolski, D. M., & Hendrick, S. S. (1999). Fostering marital satisfaction. *Family Therapy: the Journal of the California Graduate School of Family Psychology*, 26(1).

Soylu, N., & Ayaz, M. (2013). Adli değerlendirme için yönlendirilen küçük yaşta evlendirilmiş kız çocuklarının sosyodemografik özellikleri ve ruhsal değerlendirmesi. *Anatolian Journal Of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14(2).

Spanier, G. B., & Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and the Family*.

Şendil, G., Korkut, Y. (2008). Evli Çiftlerdeki Çift Durumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Psikolojik Çalışmaları Dergisi*, 8, 15-34.

Şendil, G., & Kızıldağ, Ö. (2003). Çocuk ve Ergenlerde Ebeveyn Evlilik Çatışması Algısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 10(2), 58-66.

Şener, A., & Terzioğlu, G. (2002). Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara*.

Tezer, E. (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve doyum. *HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara*.

Tuncay-Senlet, E. (2012). Domestic violence against women in relations to marital adjustment and psychological well-being, with the effects of attachment, marital coping, and social support. (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*). *Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara*.

Turan, M. (1997). Erzurum'daki evli çiftlerin evlilik ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum*.

Tutarel –Kışlak, Ş. & Çabukça, F. (2000). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 35-41.

Tutarel-Kışlak, Ş., & Göztepe, I. (2017). Duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2).

Tümöz, E.D. (2018). Kadınlarda Evlilik Doyumunun Kadınların Kişilik Özellikleri Yalnızlık Algıları ve Eş Değerlendirmeleri Bağlamında İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.*

Türkçapar, M.H. (2018), Klinik Uygulamada Bilişsel Davranışçı Terapi- Depresyon, İstanbul: *Epsilon Yayınevi.*

Unicef. (2001). Early Marriage: Child Spouses, Innocenti Digest no. 7, March 2001

Uşaklı, N. (2010). *Evli bireylerin evliliğe uyumda karşılaştığı sorunlar ve eğitim ihtiyaçları* (Doctoral dissertation, *Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*)

Vang, P. D., & Bogenschutz, M. (2013). Hmong Women, Marital Factors And Mental Health Status. *Journal of Social Work*, 13(2), 164-183.

Villa, M. B., & Del Prette, Z. A. P. (2013). Marital Satisfaction: The Role of Husband's And Wife's Social Skills. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 23(56), 379-387.

Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.

Yelsma, P., & Athappilly, K. (1988). Marital satisfaction and communication practices: Comparisons among Indian and American couples. *Journal of Comparative Family Studies*, 19(1).

Yıldız, M. A., & Baytemir, K. (2016). Evli Bireylerde Evlilik Doyumu İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).

Yıldız, M. A., & Büyükaşahin-Çevik, G. (2016). Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(1), 227-242.

Yıldırım, İ. (1992). Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler. *HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara*.

Yizengaw, S. S., Kibret, B. T., Gebiresilus, A. G., & Sewasew, D. T. (2014). Marital Adjustment Among Early, Age-Appropriate Arranged And Love-Matched Marriage, Motta, North West Ethiopia. *Innovare Journal Of Social Sciences*, 2(4), 65-73.

Yüksel, Ö. (2013). Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini.

Zeytinoğlu, E. (2013). Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir*

Zhang, Z., & Hayward, M. D. (2006). Gender, the marital life course, and cardiovascular disease in late midlife. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 639-657.

Warner, E. (2004). Behind the wedding veil: Child marriage as a form of trafficking in girls. *Am. UJ Gender Soc. Pol'y & L.*, 12, 233.

Whisman, M. A. (2001). Marital adjustment and outcome following treatments for depression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 69(1), 125.

Xiaohe, X., & White, M.K. (1990). Love matches and arranged marriages: A Chinese replication. *Journal of Marriage and the family*, 52, 709-722.

EKLER

EK A. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

“Evli Kadınlarda Evlilik Yaşı ve Evlenme Biçiminin Evlilik Doyumu ve Depresyon Düzeyine Olan Etkisi”

Başlıklı Tez Araştırması İçin

Katılımcı için Bilgiler:

Tarih:/...../2018

Bu çalışma Nazlı Balkır Neftçi gözetiminde Büşra Kanburoğlu tarafından yürütülmektedir. Bu araştırmanın amacı, evli kadınların evlilik doyumlarının sosyodemografik özelliklere göre incelenmesidir.

Araştırma için sizden beklediğimiz, size ilettiğimiz tüm ölçekleri eksiksiz ve samimi bir şekilde okuyarak size en uygun cevapları vermenizdir. Araştırma sürecinde vereceğiniz yanıtlar yalnızca bu ve farklı araştırmalar amacıyla kullanılacak ve araştırmacı dışında kimseyle paylaşılmayacaktır. Kimliğiniz gizli kalacak ve takma isim kullanmanız yeterli olacaktır. Anlamadığınız sorularda araştırmacıdan yardım isteyebilirsiniz. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve istediğiniz zaman araştırmayı bırakma hakkına sahipsiniz.

Bu yazıyı okuduktan sonra araştırmamıza gönüllü olarak katılmak istiyorsanız aşağıdaki onay bölümünü doldurunuz ve imzalayınız.

Katılımcının Beyanı:

Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı’nda *Büşra Kanburoğlu* tarafından yürütülen bu çalışma hakkında verilen yukarıdaki bilgileri okudum. Yapılan tüm açıklamaları ayrıntıları ile anlamış bulunuyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi.

Şartları okudum, araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcı Adı Soyadı:

Tel:

İmza:

Tanık Adı Soyadı:

Tel:

İmza:

Araştırmacı Adı Soyadı:

Tel:

İmza:

EK B. SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Yaşınız:

2. Evlilik Yaşınız:

3. Toplam Eğitim Süreniz Nedir?

Okula gitmemiş İlkokul Ortaokul Lise Üniversite ve üstü

4. Evlenme Şekliniz Nedir?

Anlaşarak Görücü usulu Diğer (Kaçarak, Beşik Kertme, Berdel vs.)

5. Psikiyatrik Tedavi Gördünüz Mü?

Evet daha önce gördüm Hayır hiç görmedim Halen tedavi görmekteyim

Varsa tanınızı belirtiniz:

6. Psikiyatrik İlaç Kullanıyor Musunuz?

Evet Hayır

Evetse belirtiniz:

EK C. EVLİLİK YAŞAM ÖLÇEĞİ

Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Bu cümlelerden her birinin altında “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uyan seçeneği çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.

1. Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.

() () () () ()
Kesinlikle Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum
Katılmıyorum

2. Evliliğimizdeki engellerin aşılamaz olduğunu düşünüyorum.

() () () () ()
Kesinlikle Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum
Katılmıyorum

3. Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.

() () () () ()
Kesinlikle Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum
Katılmıyorum

4. Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.

() () () () ()
Kesinlikle Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum
Katılmıyorum

5. Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.

() () () () ()
Kesinlikle Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum
Katılmıyorum

6. Huzurlu bir ev yaşamım var.

() () () () ()
Kesinlikle Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum
Katılmıyorum

7. Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.

Kesinlikle Katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum

8. Bizim ilişkimiz ideal bir karı-koca ilişkisidir.

Kesinlikle Katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum

9. Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır.

Kesinlikle Katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum

10. Başbaşa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.

Kesinlikle Katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum

EK D. BECK DEPRESYON ENVANTERİ

Aşağıda gruplar halinde bazı sorular yazılıdır. Her gruptaki cümleleri dikkatle okuyunuz. BUGÜN DÂHİL GEÇEN HAFTA içinde kendinizi nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Seçmiş olduğunuz cümlenin yanındaki numaranın üzerine (X) işareti koyunuz. Eğer bir grupta durumunuzu anlatan birden fazla cümle varsa her birine (X) koyarak işaretleyiniz. Seçiminizi yapmadan önce her gruptaki cümlelerin hepsini dikkatle okuyunuz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1. (0) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.
(1) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
(2) Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
(3) O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.
2. (0) Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim.
(1) Gelecek hakkında karamsarım.
(2) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
(3) Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor
3. (0) Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.
(1) Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
(2) Geçmişime baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
(3) Kendimi tümüyle başarısız bir kişi olarak görüyorum.
4. (0) Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.
(1) Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
(2) Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
(3) Her şeyden sıkılıyorum.
5. (0) Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.
(1) Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
(2) Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
(3) Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

6. (0) Kendimden memnunum.
(1) Kendi kendimden pek memnun değilim.
(2) Kendime çok kızıyorum.
(3) Kendimden nefret ediyorum.
7. (0) Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.
(1) Zayıf yanlarım veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.
(2) Hatalarımdan dolayı her zaman kendimi kabahatli bulurum.
(3) Her aksilik karşısında kendimi kabahatli bulurum.
8. (0) Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
(1) Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm oluyor fakat yapmıyorum.
(2) Kendimi öldürmek isterdim.
(3) Fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.
9. (0) Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.
(1) Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.
(2) Çoğu zaman ağlıyorum.
(3) Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.
10. (0) Şimdi her zaman olduğundan daha sinirli değilim.
(1) Eskisine kıyasla kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
(2) Şimdi hep sinirliyim.
(3) Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.
11. (0) Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim
(1) Başkaları ile eskisinden daha az konuşmak ve görüşmek istiyorum.
(2) Başkaları ile konuşmak ve görüşmek isteğimi kaybettim.
(3) Hiç kimse ile görüşüp konuşmak istemiyorum.
12. (0) Eskiden olduğu kadar kolay karar verebiliyorum.
(1) Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
(2) Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
(3) Artık hiç karar veremiyorum.
13. (0) Aynada kendime baktığımda bir değişiklik görmüyorum.
(1) Daha yaşlanmışım ve çirkinleşmişim gibi geliyor.
(2) Görünüşümün çok değiştiğini ve daha çirkinleştiğimi hissediyorum.
(3) Kendimi çok çirkin buluyorum.
14. (0) Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
(1) Bir şeyler yapabilmek için çok gayret göstermek gerekiyor.
(2) Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
(3) Hiçbir şey yapamıyorum.

15. (0) Her zamanki gibi uyuyabiliyorum.
(1) Eskiden olduğu gibi uyuyamıyorum.
(2) Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
(3) Her zamankinden çok daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
16. (0) Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.
(1) Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
(2) Yaptığım hemen her şey beni yoruyor.
(3) Kendimi hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.
17. (0) İştahım her zamanki gibi.
(1) İştahım eskisi kadar iyi değil.
(2) İştahım çok azaldı.
(3) Artık hiç iştahım yok.
18. (0) Son zamanlarda kilo vermedim.
(1) İki kilodan fazla kilo verdim.
(2) Dört kilodan fazla kilo verdim.
(3) Altı kilodan fazla kilo verdim.
19. (0) Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.
(1) Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendirmiyor.
(2) Sağlığım beni endişelendirdiği için başa şeyleri düşünmek zorlaşıyor.
(3) Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünemiyorum.
20. (0) Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.
(1) Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
(2) Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
(3) Cinsel konulara olan ilgimi tamamen kaybettim.
21. (0) Bana cezalandırılmışım gibi geliyor.
(1) Cezalandırılabileceğimi seziyorum.
(2) Cezalandırılmayı bekliyorum.
(3) Cezalandırıldığımı hissediyorum.

ÖZGEÇMİŞ

Büşra Kanburoğlu 1995 yılında İstanbul'da doğdu. 2017 yılında FMV Işık Üniversitesi Psikoloji Bölümünden onur derecesi ile mezun oldu. Lisans eğitimi süresince çeşitli sosyal sorumluluk projelerinde yer aldı. Aynı yıl içerisinde FMV Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Klinik Psikoloji Yüksek lisans Programına başladı. Yüksek lisans eğitimi boyunca Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde uzmanlık stajlarını tamamlamış olup yüksek lisansının son yılında süpervizyon eşliğinde danışan görmeye başladı.